100

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

7-ЙИЛ ЧИҚИШИ
№ 100 (1620)
20 МАЙ
ЖУМА
1960 ЙИЛ
БАҲОСИ 20 ТИЙИН.

Вьетнам Меҳнаткашлар партиясининг Раиси, Вьетнам Демократик Республикасининг Президенти ўртоқ ХО ШИ МИНга

ХАНОЙ ШАҲРИ.

Азиз ўртоқ Хо Ши Мин,

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети ва СССР Олий Совети Президиуми Сизнинг 70 ёшга тўлган кунингизда Сизга, Вьетнам халқининг содиқ фарзандига, Вьетнам Демократик Республикасининг таниқли давлат раҳбарига, халқаро коммунистик ва ишчи ҳаракатининг атоқли арбобларидан бирига чин қалбдан энг самимий табрикларни йўллайдилар.

Сизнинг бутун ҳаётингиз, мустамлакачиликка қарши, меҳнаткашларнинг манфаатлари учун олиб борган мардона курашингиз, марксизм-ленинизмнинг буюк таълимотига чексиз содиқлигингиз қардош коммунистик ва ишчи партияларининг чуқур ҳурматига сазовор бўлди.

Қадрдон дўстимиз Сизга чин қалбдан сиҳат-саломатлик, кўп умр кўришни ва Вьетнамни демократик асосда тинч йўл билан бирлаштириш учун, Вьетнам Демократик Республикасида социализм қурилиши учун, тинчлик ва халқлар ўртасида дўстликни мустаҳкамлаш учун курашда янги муваффақиятлар тилаймиз.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ

1960 йил 18 май. Москва, Кремль.

СССР Министрлар Совети Раиси Н. С. ХРУШЧЕВнинг 1960 йил 18 майда Париждаги матбуот конференцияси

СССР Министрлар Совети Раиси Н. С. Хрушчевнинг матбуот марказининг жуда катта залида ўтказган матбуот конференциясида мухбирлар, кинооператорлар, радио ва телевидение операторларидан икки мингдан кўпроқ киши тўпланди. Н. С. Хрушчев ва унинг ҳамроҳлари залга кириб келишлари билан залдагилар уларни давомли қарсаклар билан кутиб оладилар. Атайин юборилган ва унчалик кўп бўлмаган кишиларгина душманлик билан қичқириб тартибни бузишга уриниб кўрган эдилар, лекин жуда катта кўпчиликни ташкил қилган мухбирларнинг қарсаклари ва маъқулловчи овозлари бу қичқириқларни босиб кетди.

А. А. Громико. Матбуот конференциямизни бошлашга ижозат бергайсиз. Дастлаб СССР Министрлар Совети Раиси Н. С. Хрушчев баёнот беради, сўнгра, одатдагидек, саволлар берилади ва бу саволларга жавоблар қайтарилади. Саволларни ёзма тарзда ёки оғзаки бериш мумкин.

Сўз СССР Министрлар Совети Раиси Н. С. Хрушчевга берилади.

СССР Министрлар Совети Раиси Н. С. ХРУШЧЕВ баёноти

Ҳурматли хонимлар ва жаноблар!

16 майда Франция президенти де Голлга, Буюк Британия бош министри Макмилланга ва АҚШ президенти Эйзенхауэрга берган баёнотимни сизлар ўқиган бўлсаларингиз керак.

Совет ҳукумати бу баёнотни беришни лозим топганига қандай ҳолатлар сабаб бўлганлиги ҳаммага маълум — мен юксак доирада бўладиган учрашув арафасида Америка ҳарбий самолётларининг Совет Иттифоқи тепасида агрессив мақсадларда учирилганлигини ва АҚШ ҳукумати бундай учишлар АҚШнинг давлат сиёсатидир, деб эълон қилган декларациясини назарда тутаётирман.

Ҳозир бизни Совет Иттифоқи кенгашда қатнашишдан бош тортаётир ва Америка Қўшма Штатларига қандайдир ультиматумлар бераётир, деб айблашга уринмоқдалар. Лекин биз шуни айтиб келдик ва айтмоқдамизки, АҚШ ҳукумати ўзининг агрессив ҳаракатлари билан бизнинг мамлакатимизга нисбатан қилган ҳақоратини кўпчилик олдида қайтиб олса биз кенгашда қатнашишга тайёрмиз. Бироқ, Қўшма Штатларнинг жосуслик самолётларини учираётганликлари яна такрорланмаслигига бизда шу вақтгача ишонч йўқ. Қўшма Штатларнинг раҳбарлари жиноят устида қўлга тушганларидан кейин ўзларини қандай тутганликларини эслаб кўринг.

Мен ҳужжатларга ва фақат ҳужжатларга таяниб гапираман.

Америка ҳарбий самолёти совет территорияси тепаси устида уриб туширилганлиги бутун дунёга маълум бўлганидан кейин **5 майда** давлат департаменти, бу самолёт метеорология маълумотларини тўплаш учун Туркия тепасида учиб юрган самолёт эди, деб айтди. Учувчи ўзининг кислород асбоби бузилиб қолганлигини хабар қилган эди, деб ҳам даъво қилинди. Бунинг натижасида учувчи ҳушдан кетиб қола бошлаган эмиш ва бундай шароитда самолёт автопилот ёрдами билан учишни яна анча масофагача давом эттириб, тасодифий равишда совет осмонига ўтиб қолган бўлиши мумкин эмиш. Бу самолёт Туркия территориясидаги Ван кўли районида қидирилмоқда, бу районда тоғлар жуда кўп, деган хабар тарқатилди.

Америка самолёти Свердловск районида уриб туширилганлигини, қўлга тушган учувчи эса жосуслик билан шуғулланганини бўйнига олганлигини хабар қилганимиздан кейин, **9 майда** АҚШ давлат секретари Гертер бу самолёт ҳақиқатан жосус-самолёт бўлганлигини айтди. Яна бунинг устига у бундай учишлар президентнинг кўрсатмалари асосида ва «осмондан туриб кенг кузатишлар ўтказишни» шу жумладан совет осмонига «суқулиб кириш йўли билан» кузатишлар ўтказишни ўз ичига олган программага мувофиқ ўтказилаётганлигини айтди. Бу жаноб Гертернинг сурбетлик билан берган баёноти бўлди.

11 майда президент Эйзенхауэрнинг ўзи Гертернинг баёнотини тасдиқлади.

12 майда АҚШ нинг Москвадаги элчихонаси Совет ҳукуматига юборган ўзининг нотасида жосуслик мақсадида ўтказилаётган агрессив учишлар Қўшма Штатларнинг режалаган сиёсати эканлигини яна бир марта таъкидлади.

Энди Парижда АҚШ президенти, Қўшма Штатлар «ўз учишларини тўхтатиб қўйди» ва бундай учишларни такрорламайди, деган гапни айтмоқда. Баъзи бир кимсалар шу гапни рўкач қилиб, Совет Иттифоқига яна нима керак? деб савол бермоқдалар. Америка ҳарбий самолётларининг Совет Иттифоқи тепасида учиб юриш хавфи энди йўқ бўлдику, деб айтмоқдалар. Бу гап, эҳтимол, империализм малайларини қаноатлантириши мумкиндир: эски замонларда рус савдогарлари бундай қилишар эди: улар ўз малайларининг лабига горчица суриб қўяр эдилар, малайлар эса бунга «раҳмат» деб айтиб, бош эгиб таъзим қилар эдилар, — империалистлар ҳам шундай қилишга одатланиб қолганлар.

Биз ҳақоратларга индамай қараб туролмаймиз. Бизнинг ўз ғуруримиз ва ўзимизнинг иззат-нафсимиз бор. Биз қудратли социалистик давлатнинг вакилимиз...

Ниҳоят, 16 майда бўлган дастлабки учрашувда Эйзенхауэр айтдики Америка ҳарбий самолётларининг учишлари тўхтатиб қўйилди, деб айтган сўзларимнинг маъноси бу учишлар мен президентлик мансабида қанча муддат ичида турсам шу муддат ичида янгидан бошланмайди деган гапдир. Ўз-ўзидан маълумки, — деди Эйзенхауэр, — мендан кейинги президент қандай қарор қабул қилишини мен билмайман.

Шундай қилиб, АҚШ президенти агрессив сиёсатдан воз кечамиз деб ваъда бераётгани йўқ, балки учишларни 1961 йил январь ойига қадар вақтинча «тўхтатиб туриш» тўғрисидагина ваъда бераётир. Жаноб президент жосуслик учишларини ўтказишдан иборат иғвогарлик сиёсатини тўхтатиш учун бизга ваъда қилаётган муддати унчалик катта эмас. Лекин халқаро муносабатларни у ёки бу масъул шахснинг ваколатлари учун берилган муддатларга асослаб қуриб бўлмайди, агар шундай қилинадиган бўлса, ҳар қандай халқаро битимнинг ҳеч бир қадри қолмайди-ку.

Агар АҚШ президентининг мантиқига қараб иш қилинадиган бўлса, у ҳолда масалан, қуролсизланиш тўғрисида музокаралар олиб бориш мумкин бўлмай қолади. Масалан, бугун битим имзоланса, эртага бу битим кучини йўқотиши мумкин ва бекорчи қоғозлар саватига ташлаб юборилади, чунки шу битимни имзолаган шахс мансабдан тушиб қолади.

Президент Эйзенхауэрнинг гапидан шу келиб чиқадики, Америка ҳарбий самолётларининг СССР тепасида учиши ёки учмаслиги масаласини ҳал қилиш фақат унинг ўзигагина боғлиқ экан. Унинг манманлигига қаранг-а! Ҳозир у, Америка ҳарбий самолётлари учмайди, деб айтяпти. Нақадар олий ҳимматлик!

Албатта, самолётларни юбориш ёки юбормаслик масаласини президент ҳал қилиши мумкин. Лекин бу самолётлар бизнинг территориямиз тепасида учиб юра олиши, бошқа гап. Буни биз ҳал қиламиз ва ҳал қилганда ҳам жуда муайян қилиб ҳал қиламиз — биз бу самолётларни уриб тушира берамиз, бу самолётлар қайси базалардан учиб келган бўлса шу базаларга ва шу базаларни вужудга келтирганларга ва шу базаларнинг ҳақиқий хўжайинларига қақшатғич зарбалар бера-берамиз. Бинобарин, бунда гап президент Эйзенхауэрнинг Совет Иттифоқига нисбатан қилган қандайдир «раҳм-шафқати» устида бораётгани йўқ. Биз АҚШ ҳукуматидан «раҳм-шафқат қилишни» талаб этаётганимиз йўқ, балки Америка разведкачи самолётларининг босқинчилик учишларини астойдил қоралашни талаб қилмоқдамиз.

Аммо, президент Эйзенхауэр Совет Иттифоқига нисбатан ўтказилаётган ва жосуслик учишларини ҳам ташкил этишга асос қилиб олинган иғвогарлик сиёсатини қоралайдиган битта ҳам сўз айтмади.

Президент Эйзенхауэрнинг бундай баёноти агрессорнинг ўзидан бошқа ҳеч бир кишини қаноатлантириши мумкинми, ахир.

Эйзенхауэрнинг, мен Оқ уйда ишлаб турган муддатимда игвогарлик учишларини тўхтатиб қўяман, деб айтган гапи ўзининг агрессив ҳаракатларини эътироф қилиш эмас ва ҳатто ярим эътироф қилиш ҳам эмас, бу гап шу агрессив ҳаракатларни эътироф қилишдан ва, бинобарин, шу агрессив ҳаракатлар учун жавобгарликдан бўйин товлашдир. Лекин сиёсий арбобларнинг бўйин товлашлари ва ҳатто чала эътироф қилишлари уларнинг тарих олдидаги жавобгарликдан қочиб қутулишларига ҳеч қачон имконият берган эмас. Ҳатто болаларга ҳам: ёмонлик қилсанг бўйнингга ол ва «энди қилмайман» деб айт дейишади-ку. Давлат ишларида эса, эътироф қилишни охиригача етказиш ва зарур хулосаларнинг ҳаммасини чиқариб олиш айниқса муҳимдир.

Агар биз АҚШ президентининг бу найрангларидан ва 1961 йил январь ойига қадар Совет Иттифоқи тепасида самолётларнинг учиши тўхтатиб турилади, деб бизга «раҳм-шафқат қилиб» берган ваъдасидан қаноатланиб қолганимизда эди, совет халқи, мамлакатимизнинг ва барча тинчликсевар мамлакатларнинг жамоатчилиги бизни тушунмай қолган бўлур эди.

Эйзенхауэрнинг, мен «очиқ осмон» тўғрисидаги ўзимнинг янги планимни Бирлашган Миллатлар Ташкилотига тақдим қилмоқчиман, деб айтган таҳдидга ўхшаш гапи ҳам бизни таажжублантирмай қолмайди. Пентагондагилар Америка жосуслик самолётларига совет осмонининг йўли бекитиб қўйилганлигига қаноат ҳосил қилганларидан кейин улар самолётларни худди шундай мақсадлар билан, лекин Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг байроғи остида юборишга қарор қилган бўлсалар керак. Шуни айтмоқ керакки, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти — АҚШ нинг Штати эмас, Пентагоннинг филиали эмас ва у бундай камситувчи ролни бажаришдан воз кечади.

Сизларнинг баъзиларингиз ёзган хабарларда Америка ҳаво қароқчиларининг Совет Иттифоқи тепасида учиши фақат «майда можаро»дан бошқа нарса эмас, дейилади. Сизлар бу ерда турли давлатлар матбуотининг вакиллари бўлиб қатнашмоқдасиз, шунинг учун ҳам мен сизлардан бир нарсани сўрамоқчиман: Ҳозир сизларнинг ўзингиз эҳтимол тутилган ҳарбий муҳолиф деб ном қўйган мамлакатларнинг ҳарбий самолётлари сизларнинг шаҳарларингиз тепасида учиб юришига мамлакатингизнинг ҳукумати бепарволик, беғамлик билан қарайдиган бўлса, сизлар ўз ҳукуматингизга нисбатан қандай муносабатда бўлур эдингиз? Сиз шундай ҳукуматга ҳурмат билан қарармидингиз? Сизларнинг оилаларингиз ва ўзларингиз бегона давлатнинг ҳарбий самолёти тепангизда учиб юрса унинг гувуллашини эшитиб ўзларингизни осойишталикда ҳис қилармидингиз?

Совет кишилари ҳам худди шундай муҳокама юритишга ҳақлидирлар, чунки бошқа давлатлар бизга қарши бошлаган энг қонли икки уруш, ўн миллионлаб кишиларнинг ёстиғини қуритган икки уруш мамлакатимиз халқларининг ҳали ҳам эсидан чиққани йўқ-ку!

Шу нарса характерлидирки, СССР территорияси тепасида самолётларнинг агрессив мақсадларда жосуслик қилиб учишини тайёрлаш ва шу учишларни ўтказиш учун ўз территориясини ўйламай-нетмай бериб қўйган мамлакатларнинг ҳукуматлари ҳозир жамоатчилик олдида у ёки бу тарзда ўзларини оқлашга ва Америка ҳарбийларининг бундай ҳаракатларидан ўзларини четга тортишга мажбур бўлмоқдалар. Улар бундай ишларда ҳазиллашишнинг оқибати ёмон бўлиб чиқишини, афтидан, тушуна бошладилар ва Америка ҳарбий базаларини қуриш учун ўз ерларини бериб қўйганларнинг ҳаммаси ҳам яқин келгусида буни тушуниб оладилар, деб ишонамиз.

Совет ҳукумати кенгашни ҳозир ўтказиш мумкин бўлмай қолганлигига афсусланади, лекин, мен юқорида айтиб ўтганимдек, Совет ҳукумати бошқача позицияда тура олмас эди, ҳам. Биз тўрт ҳукумат бошлиқларининг учрашувини яхши ўтказмоқ учун ҳамма тайёргарликни кўрдик, лекин Америка Қўшма Штатларида боши қизиб қолган баъзи кимсалар кенгаш ўз ишини бошламасдан олдин уни барбод қилдилар.

Шуни, жаноблар, такрор айтаманки, Совет Иттифоқи тинч-тотув яшаш, музокаралар олиб бориш, ҳаммамизга мақбул бўладиган оқилона битимларга келиш позициясида қаттиқ турибди. Биз шу йўлда ишлай берамиз, чунки бизнинг тинчликсевар сиёсатимизни ҳамма халқлар тушуниб, бу сиёсатга хайрихоҳлик қилаётганига аминмиз. Ғарб давлатларининг раҳбарлари ҳам шундай қилишга интиладилар деб, бизнинг музокарадошларимиз янги, тағин ҳам қулайроқ вазиятда учрашишга қизиқсалар ва рози бўлсалар, бундай учрашув учун керакли сиёсий вазият вужудга келтирсалар, яъни социалистик мамлакатларга қарши иғволар қилмасалар, улар билан етилган халқаро проблемаларни муҳокама қилмоқ ва ҳал қилмоқ учун 6—8 ойдан кейин яна учрашамиз, деб ишонгимиз келади.

Учрашиш соати тезроқ келиши ҳам мумкин, лекин ҳеч ким ҳеч қандай иғвогарлик ҳаракатлари билан Совет Иттифоқини қўрқитишга муваффақ бўлолмаслигини, социалистик мамлакатларнинг қўрқитишга муваффақ бўлмаслигини ҳамма тушуниб олган тақдирдагина бу учрашув соати тезроқ келиши мумкин.

Бизни ҳеч ким бука олмайди! Биз билан тенг асосларда, дўқлар қилмай ва найранглар ишлатмай гаплашиш ва битимга келиш мумкин ва лозим.

Франция президенти генерал де Голлга ҳукуматлар бошлиқларининг Парижда тўпланишларига имконият берганлиги учун, юксак доирадаги кенгаш тўплансин деб, бизнинг учрашувларимиз, аҳдлашиб қўйилганидек, ўтсин ва биз бу ерга келишдан кўзлаган мақсадларимиз рўёбга чиқсин, деб куч ва ғайрат сарфлаганлиги учун ташаккур айтмоқчиман.

Бугун мен Франция президентининг ҳузурига бориб, у билан хайрлашдим. Биз у билан фикрлашиб олдик, муносабатларимизни ҳамма йўлларда ривожлантириш ва мустаҳкамлаш учун бундан буён ҳам куч ва ғайрат сарфлашга бизда умумий интилиш борлигини кўриб хурсанд бўлдим. Мен буни табриклайман ва бу жуда муҳим масалада биз билан президентнинг тушунчамизда умумийлик борлигидан мамнун эканлигимни билдираман.

Буюк Британия бош министри жаноб Макмилланга ҳам юксак доирадаги кенгаш тўплансин деб ғайрат кўрсатганлиги ва ҳаракат қилганлиги учун ўзимнинг миннатдорчилигимни изҳор қилмоқчиман.

Дуруст, айни вақтда мен баъзи бир нарсалардан афсусланганлигимни ҳам айтмасдан ўтолмайман. Франция президенти ва Буюк Британия бош министри ўзларининг иттифоқчилик алоқаларига берилиб кетмасдан, балки фактларга объектив баҳо бериш позициясида турганларида эди, улар ўз иродаларини кўпроқ кўрсатган бўлганларида эди, эҳтимолки, Қўшма Штатларнинг раҳбарлари ўз агрессив ҳаракатларини қоралашга мажбур бўлур эдилар ва бу билан юксак доирадаги кенгаш тўпланиши ҳамда бутун дунё халқлари умидвор бўлиб кутган ўзининг фойдали натижаларини бериши учун шарт-шароит вужудга келган бўлур эди. Илтифотларингиз учун ташаккур.

Энди, жаноблар, саволларингизга жавоб беришга тайёрман.

Энди, жаноблар, бу ерда нодўстлик вазиятини туғдиришга уриниб «увуллаган», шовқин-сурон қилган шахсларга жавоб бериб ўтмоқчиман. Канцлер Аденауэрнинг одамлари бу ерга Сталинграддаги зарбамиздан қочиб қутулиб қолган айрим фашист шахслардан иборат ўз агентларини юборганликларини менга маълум қилишди. Гитлерчилар — «увуллашиб» Совет Иттифоқига ёпирилиб борган вақтлар ҳамманинг эсида. Лекин совет халқи уларни шундай бoплаб «увуллатдики» бунинг натижасида мазкур босқинчиларнинг кўплари тез фурсатда ернинг уч метр қаърига кўмиб ташланган эди. **(Гулдурос қарсаклар).** Бу ерда шу қадар «увуллаётган» жанобларга шуни айтмоқчиман, — немис-фашист босқинчиларни Сталинград олдида ҳам, Украинада ҳам, Белоруссияда ҳам — улар бостириб кирган жойларнинг ҳаммасида ҳам боплаб урдик ва қолган-қутганларини улар мамлакатимизга бостириб кириш учун қаёқдан чиқиб келган бўлсалар ўша ерда янчиб ташладик. Фашист босқинчиларнинг бу калтакдан қутулиб қолган қолдиқлари гитлерчи босқинчилар каби бизга қарши «увуллай» берсалар Совет Иттифоқига ва бошқа социалистик мамлакатларга қарши яна ҳужум тайёрлай берсалар, у ҳолда биз уларни шундай боплаб «увуллатамизки», суяклари қаерда қолганлигини тополмайдиган қилиб қўямиз. **(Гулдурос қарсаклар. Хитоблар: «Тўғри!», «Яшасин тинчлик!», Лекин, маъқулламайдиган айрим қичқиришлар ҳам эшитилади).**

Жаноблар, сизларнинг эътиборингизни шунга жалб қилишим кераккки, «увулловчи кишилар» рус тилини таржимасиз ҳам тушунадилар. Бу уларнинг қийқириқларидан эшитилиб турибди. Булар Совет Иттифоқи территориясига борган, лекин у ердан бир амаллаб қочиб қутулган, калтак зарбидан омон қолган гитлерчи таловчилар бўлса керак. **(Шодиёна жонланиш. Ҳамма қарсак чалади).**

Сиз, жанобларга шуни айтмоқчиманки, ҳатто бу ерда шовқин-сурон қилиб «увуллаётганлар» ҳам кимга рўпара бўлаётганликларини ҳарҳолда тушунишлари лозим. Мен улуғ совет халқининг вакилиман. Ленин раҳбарлигида, Коммунистик партия раҳбарлигида Улуғ Октябрь социалистик революциясини рўёбга чиқарган халқнинг вакилиман; социализмни қуриб битказган ва муваффақият билан коммунистик жамият қураётган, коммунизм сари ишонч билан олға бораётган халқнинг вакилиман. **(Гулдурос қарсаклар).**

Жаноблар! Немис халқи ор қилаётган кишилар бу ерда шовқин-сурон қилиб «увуллашаяпти»!. **(Қарсаклар).**

Овоз. Бу — пропаганда!

Н. С. Хрушчев, Эшитаяпсизми, — унинг учун бу «пропаганда» эмиш. Сени қара-я! Бунинг қанақа «пропаганда» эканлигини биз ўзимизнинг ҳамма ишимиз билан кўрсатиб турибмиз! **(Залда жонланиш).**

Ўзларининг қийқириқлари билан мени чалғитишга уринаётган одамларга нисбатан айтадиган гапим шуки, улар немис халқининг намояндалари эмас, балки фашист ювиндихўрлардир. Бундай ғазаб қийқириқлари мени қувонтиради, чунки бу қийқириқлар муқаддас ишимизнинг душманлари дарғазаб бўлаётганлигидан далолат беради. Атоқли немис Август Бебелнинг айтган сўзлари менинг эсимда. У, агар ишчилар синфининг душманлари сени сўкаётган бўлса, демак, сен тўғри йўлдан бораяпсан, — деган эди. **(Ҳамма қарсак чалиб юборади).**

Модомики, сизлар менга «увуллаётган» экансиз, бу билан сизлар менга ишчилар синфининг иши учун олиб бораётган синфий курашимизда, мустаҳкам тинчликка муштоқ бўлиб турган халқларнинг иши учун олиб бораётган курашимизда далда бераётирсиз, холос. **(Гулдурос қарсаклар).**

Жаноблар! Ишчилар синфининг душманлари билан урушишни яхши кўришимни сизлардан яширмоқчи эмасман. Империализм малайлари қутураётганлигини эшитиб ҳузур қилмоқдаман. **(Шодиёна жонланиш, қарсаклар).** Лекин бизнинг олға боришимизни тўхтатиш уларнинг қўлидан келмайди. Бизнинг социалистик Ватанимиз, социализм мамлакати баланд тоғдек мустаҳкам турибди, шунинг учун ҳам биз тўла ғалабага эришгунимизча, коммунистик жамиятни қуриб битказгунимизча олға бора верамиз. **(Гулдурос, давомли қарсаклар. Маъқулловчи хитоблар. Бу маъқуллаш овозлари душманларнинг айрим қийқириқларини кўмиб юборади. Шундан сўнг залдагиларнинг катта кўпчилиги аҳиллик билан берган зарбадан овози ўчган бир ҳовуч бақироқлар матбуот конференциясининг нормал боришига ҳалақит беришнинг уддасидан чиқолмайдилар).**

Илтифотларингиз учун ташаккур, жаноблар. Энди мен саволларингизга қулоқ солишга ва шу саволларга кучим ва имкониятим етганича жавоб беришга тайёрман.

Лондондаги «Дейли Скэтч» газетасининг мухбири М. Стивенсоннинг саволи: Жаноб Хрушчев шуни айтиши мумкинми — ядро синовларини тўхтатиш тўғрисида ва қуролсизланиш тўғрисида Женевада олиб борилаётган музокараларни Совет Иттифоқи давом эттирадими?

Н. С. Хрушчев. Ҳа, ядро синовларини тўхтатиш тўғрисида Женевада олиб борилаётган музокараларни давом эттира берамиз. Свердловск олдида америка империалистларининг кўзларини очиб қўйганлигимиз натижасида улар яхшироқ кўрадиган бўлиб қолган бўлсалар, бу масалада шартнома тузиш мумкин, деб ўйлайман. Лекин президент Эйзенхауэр синовларни яна бошлаб юбораман, деб таҳдид қилди ва у синовларни яна бошлаб юборса, албатта, биз ҳам ядро қуроли синовларини бошлаймиз. У ҳолда ҳамма одамлар айб ҳақиқатан кимда эканлигини билиб оладилар, бу ишни тўхтатишни ким барбод қилаётганлигини билиб оладилар. Ҳақиқат ахир бир кун ғалаба қозонишига, қаршилик кўрсатаётганларни халқ шартномани имзолашга мажбур қилишига аминман. Ядро синовларини тўхтатиш тўғрисидаги битимни имзолашга эса биз ҳамма вақт тайёрмиз. **(Қарсаклар).**

(ДАВОМИ ИККИНЧИ БЕТДА).

Н. С. ХРУШЧЕВ Париждан жўнаб кетди

ПАРИЖ. 19 май. (ТАСС). СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрушчев ва унинг ҳамроҳлари бугун Париждаги Орли аэродромидан Берлинга учиб кетди. Уларни Германия Демократик Республикаси ҳукумати Берлинга келишга таклиф қилган.

Н. С. Хрушчев аэродромда баёнот берди.

Франция бош министри ҳузуридаги министр Гийома, француз ҳукуматининг вакиллари, дипломатик корпус аъзолари ва журналистлар Совет ҳукумати бошлиғини узатиб қўйиш учун келдилар.

СССРнинг Франциядаги элчиси С. А. Виноградов ҳамда Франциядаги совет муассасаларининг ходимлари ҳам Н. С. Хрушчевни узатиб қўйиш учун келдилар. Аэродромда фахрий қоровул саф тортиб турди, СССР ва Франциянинг давлат гимнлари ижро этилди.

Аэровокзал балконида тўпланган парижликлар Совет ҳукумати бошлиғини қизғин равишда кузатиб қўйдилар. Совет ҳаво кемаси «ИЛ-18» маҳаллий вақт билан соат 11-04 минутда (Москва вақти билан соат 13-04 минутда) ҳавога парвоз қилиб Берлинга томон йўл олди.

СССР Министрлар Совети Раиси Н. С. ХРУШЧЕВнинг 1960 йил 19 майда Париждан жўнаб кетиш вақтида Орли аэродромидаги баёноти

Муҳтарам хонимлар ва жаноблар!

Биз тўрт буюк давлат бошлиқларининг кенгашида иштирок этиш учун келган Париждан жўнаб кетишдан илгари мен Франция президенти де Голлга, Франция ҳукуматига ва француз халқига бизга кўрсатган меҳмондўстлиги учун миннатдорчилик билдиришни истар эдим.

Халқаро кескинликни юмшатишга ва тинчликни мустаҳкамлашга интилаётган ҳамма халқлар шу қадар умид билан кутган юксак доирадаги кенгашнинг ўтказилишига Америка Қўшма Штатлари ҳукуматининг тутган позицияси ҳалақит берганидан биз афсусланамиз.

Биз ишонамизки, барча мамлакатлар жамоатчилиги совет халқининг Американинг иғвогарлик мақсадидаги агрессив ҳаракатларига хотима бериш ҳақидаги адолатли талабларини тушунади ва тўғри баҳо беради. Ана шу иғвогарлик мақсадидаги агрессив ҳаракатлар натижасида юксак доирадаги кенгаш иш бошлай олмади.

Ўзини ҳурмат қиладиган бирор давлат партнёрлари мазкур давлатнинг суверенитетини қўпол тарзда бузиш таҳдиди остида ўтказишга уринган халқаро музокараларда иштирок этишга рози бўла олмайди. Бундай вазиятда музокаралар ўтказиш мумкин эмас, бундай музокаралар тинчлик ишига ёрдам берадиган самарали қарорлар бера олмас эди.

Совет ҳукумати илгариги баёнотларда айтдики, у тинчликни ва халқлар ўртасидаги ҳамкорликни таъминлашга қаратилган ўз куч-ғайратини бундан буён ҳам хормай-толмай давом эттиради. Қўшма Штатлар кенгаш йўлида ўзлари вужудга келтирган тўсиқларни олиб ташласалар, Совет ҳукумати илгаригидек юксак доирадаги кенгашда қатнашишга тайёрдир.

Ишонаманки, 6—8 ойдан кейин, қулайроқ шароит вужудга келган пайтда, бундай кенгаш етилган халқаро проблемалар юзасидан муҳим қарорлар ишлаб чиқа олади.

Бунинг учун турли социал тузумдаги мамлакатлар ўртасида тинч-тотув яшашни таъминлаш зарурлигига асосланиб, биргаликда куч-ғайрат сарфлаб, халқаро кескинликни юмшатишга эришмоқ керак.

Ўз кучига ва келажакка ишонч туйғуси билан тўлиб-тошган совет халқи мустаҳкам тинчлик учун курашдан иборат умумий олижаноб ишга ўзининг муносиб ҳиссасини қўшади.

Париждан самолётда жўнаб кета туриб, мен бундай демоқчиман:

Хайр, азиз дўстлар — эркак ва аёл французлар!

Яшасин тинчлик!

Вив ля пэ!

Н. С. ХРУШЧЕВ Берлинга етиб келди

БЕРЛИН, 19 май. (ТАСС). Германия Демократик Республикаси ҳукуматининг таклифига мувофиқ, СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрушчев ва унинг ҳамроҳлари бугун Берлинга етиб келдилар.

Шенефельд аэродромида Совет ҳукумати бошлиғини Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари В. Ульбрихт, Германия Демократик Республикаси Министрлар Советининг раиси О. Гротеволь, Германия Демократик Республикаси Халқ палатасининг раиси И. Дикман, Германия Демократик Республикасининг таниқли давлат ва жамоат арбоблари, Берлин меҳнаткашларининг вакиллари кутиб олдилар.

Н. С. ХРУШЧЕВнинг Париждаги матбуот конференцияси

(БОШИ БИРИНЧИ БЕТДА).

Шу хатнинг ўзида яна бир савол-қуролсизланиш тўғрисидаги музокараларга доир савол ҳам берилган. Қуролсизланиш тўғрисида Женевада бўлаётган музокаралардан бизнинг музокарадошларимиз қуролсизланишни истамаётганликларига қаноат ҳосил қилдик, десак бўлади. Улар қуролсизланмай туриб қурол-яроғ устидан контроль ўрнатмоқчилар, яъни жосуслик мақсадларида ҳаракат қилмоқчилар. Биз бунга рози бўлмаймиз. Биз чинакам қуролсизланишни, қурол-яроғларни йўқ қилиб ташлашни ва ҳеч кимнинг қуролланишига йўл қўймайдиган қилиб, ҳеч кимнинг уруш қиламан деб таҳдид қила олишига йўл қўймайдиган қилиб контроль ўрнатилишини истаймиз. Шу сабабли, қуролсизланиш масаласи устидан ҳозир Женевада бўлаётгани каби «гап сотиш» давом қиладиган бўлса, у ҳолда биз Бирлашган Миллатлар Ташкилотига мурожаат қилишимиз, бизнинг музокарадошларимиз қуролсизланиш тўғрисида чинакам музокаралар олиб боришни истамаётирлар, ва шу сабабли, бу масалаларни Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Бош Ассамблеясида муҳокама қилишни талаб этамиз, деб айтишимиз турган гап. **(Қарсаклар).**

«Дер таг» (Берлин) газетасининг мухбири А. Розенбергнинг саволи.

«У-2» самолёти билан бўлган можаро тўғрисидаги сизнинг гапингиз тўғри бўлса, буюк давлатнинг буюк раҳбари сифатида Сиз айниқса ўзингизнинг ҳақ эканлигингизга, ҳақиқат Сизнинг томонингизда эканлигига амин бўлганингиз ҳолда, Сиз юксак доирадаги кенгашни 6-8 ойдан кейин эмас, балки халқаро кескинлик камайиб турган ҳозирги пайтда ўтказиш яхшироқ бўлур эди, деб ўйламайсизми?

Н. С. Хрушчев. Биз юксак доирадаги кенгашни ўтказиш тарафдоримиз. Биз Парижга ҳам шу мақсадда келдик. Лекин бунинг учун Америка Қўшма Штатлари ҳукумати мамлакатимиз ичкарисига агрессив мақсадларда суқулиб киришга ўзи кўрсатма берганлигини бўйнига олиши, бу агрессияни қоралаши ва бундай ҳаракатлар такрорланмайди деб, айбдорларни эса жазолаймиз деб ваъда бериши керак. Ана шунда биз қаноатланган бўлур эдик ва етилган масалаларни тўғри ҳал қилиш йўлини топмоқ учун юксак доирадаги кенгашда қатнаша олган бўлур эдик.

Қўшма Штатлар ҳукумати бундай қилишдан бош тортди. Агрессия қилган томон агрессияни қоралашни истамай турган бир шароитда биз қандай қилиб кенгашда қатнашишимиз мумкин? АҚШ президенти ўзининг баёнотида, Совет Иттифоқи территорияси тепасида учишлар Америка Қўшма Штатлари ўтказаётган сиёсатдан келиб чиқаётир, деб айтганлиги ўзларингизга маълумку, ахир.

Жаноблар, ҳаммаларингизнинг ҳам оналарингиз бўлган, акс ҳолда дунёга келмаган бўлур эдингиз. **(Залда жонланиш).** Менинг онам, отам яхши эсимда, отам шахтада ишлар эди. Қаймоқ сотиб олиш учун онамда камдан-кам имконият бўлур эди. Аммо дастурхонимизда қаймоқ пайдо бўлиб, баъзан мушугимиз шу қаймоқни ялаб қўйганида онам мушукни қулоғидан ушлаб олиб, унинг адабини берар эди, сўнгра унинг тумшуғини қаймоқнинг қолдиғига тиқар, кейин яна калтаклар ва тумшуғини яна қаймоққа тиқар эди. Рухсат берилмаган жойга тумшуғини тиққан мушукка мана шундай таълим берилар эди. **(Залда жонланиш).**

Америка империалистларининг ҳам қулоғидан ушлаб олиб шу қилмишлари учун адабларини бериб қўйса, агрессив ҳаракатга йўл қўйиш ярамайди, чунки бундай қилиш халқаро ҳуқуқни бузиш бўлади ва ҳарбий ҳалокатга олиб келиши мумкин деб уларга айтса бўлмайдими. **(Қарсаклар).**

Ғарбий Германиядаги «Ди вельт» газетасининг мухбири Г. Шевенинг саволи. Халқаро проблемалар тинч йўл билан бартараф қилиниши лозим деган илгариги фикрингизда ҳали ҳам турибсизми?

Н. С. Хрушчев. Ҳа, ҳали ҳам шундай фикрдаман. Совет ҳукумати ўз сиёсатида, ҳамма низоли масалаларни уруш йўли билан эмас, балки музокаралар олиб бориш йўли билан ҳал қилиш керак деган фикрга амал қилмоқда. Биз шу позицияда туриб келдик ва бундан буён ҳам тураверамиз.

«Ди вельт» газетасининг мухбири Г. Шевенинг саволи. Ғарбий Берлинни эркин шаҳарга айлантириш тўғрисидаги аввалги таклифингизда ҳали ҳам турибсизми?

Н. С. Хрушчев. Ҳа, биз худди шундай сиёсатга амал қилмоқдамиз ва бу масалани бошқа бирор оқилона тарзда ҳал қилиш йўли борлигини билмаймиз. Ғарбий Берлин Германия Демократик Республикасининг, социалистик тузум ғалаба қилган мамлакатнинг марказида турибди. Ғарбий Берлинда эса капиталистик тартиблар мавжуддир. Ҳозирги вақтда Ғарбий Берлинда мавжуд бўлиб турган оккупация режими катта можароларнинг манбаи бўлиши мумкин. Бундай манбани сақлаб туришнинг нима кераги бор? Ғарбий Берлиндаги аҳволни можароларга йўл қўймайдиган ҳолатга келтириш яхшироқ бўлмайдими? Чет эл қўшинларини Ғарбий Берлиндан олиб чиқиб кетиш, уни эркин шаҳар деб эълон қилиш, эркин шаҳар аҳолиси қандай сиёсий ва социал системани ўзи учун зарур деб ҳисобласа, унинг шундай системада яшашига имкон бера оладиган шарт-шароитни вужудга келтириш ва бу шаҳар аҳолисининг бутун дунё билан алоқа қила олишини таъминлаш бу масалани ҳал қилишнинг энг яхши йўли деб ҳисоблаймиз.

Америка самолётининг Совет Иттифоқи ичкарисига бостириб кириши натижасида рўй берган жанжал бу масалаларни ҳал қилиш керак деган фикримизни тағин ҳам кўпроқ кувватлади. Шунинг учун ҳам биз бу масалаларни шу тарзда ҳал қилишга тағин ҳам кўпроқ куч ва ғайрат сарфлаб ҳаракат қила берамиз. Кези келганда шуни айтиб ўтайки, эртага мен бу ердан Берлинга учиб кетаман. Биз у ерда Ульбрихт, Гротеволь ўртоқлар билан ва умуман Германия Демократик Республикасидаги дўстларимиз билан гаплашамиз.

Ғарбий Берлиндаги «Дер таг» газетасининг мухбири А. Розенбергнинг саволи. Сиз, раис жаноблари, Берлинда сепарат сулҳ тузиш ниятидамисиз?

Н. С. Хрушчев. Ҳа, бизда сепарат сулҳ эмас, балки Германия Демократик Республикаси билан сулҳ шартномаси тузиш, иккинчи жаҳон урушига хотима бериш ва шу тариқа Ғарб давлатларини Ғарбий Берлинда ўзларининг оккупациячи қўшинларини сақлаб туриш ҳуқуқидан маҳрум қилиш нияти бор. Қачонки буни зарур топсак чўнтагимиздан ручкамизни чиқарамизда, ўтириб, имзо чекамиз ва эълон қиламиз, — лойиҳалар алла қачон тайёрланиб қўйилган.

Бунга илова қилиб, шуни айтмоқчиман. Германия Демократик Республикаси билан сулҳ шартномасини имзолар эканмиз, аслини олганда, Америка Қўшма Штатлари Япония билан сулҳ шартномаси тузганида қандай иш қилган бўлса биз ҳам шундай иш қилган бўламиз. Биз Америка Қўшма Штатлари билан биргаликда Японияга қарши урушган эдик. Гарчи биз Япония билан сулҳ шартномаси имзолаган бўлмасак ҳам, Америка Қўшма Штатлари Япония билан сулҳ шартномасини имзолади. Сулҳ шартномасини биргаликда имзолаш зарурлигини исботламоқ учун кўп куч сарфладик, лекин АҚШ биз билан ҳисоблашмади. Битимга келиш ва Германия билан сулҳ шартномасини биргаликда имзолаш учун қанча куч ва ғайрат сарфлаш лозим бўлса, ҳаммасини қилдик, деса бўлади. Ҳамма чораларни кўриб бўлганимиздан кейин биз, шунингдек гитлерчилар Германиясига қарши урушган бошқа мамлакатлар ҳам, американликлар Япония билан сулҳ шартномасини қандай имзолаган бўлсалар, сулҳ шартномасини шундай имзолаймиз.

«Нейшнл бродкастинг компани» мухбири Д. Майклснинг саволи. Сиз шундай учишлар бўлганидан хабардор эkансиз, Америка Қўшма Штатларига сафар қилиб борганингизда бу ҳақда нега президент Эйзенхауэрга айтмадингиз?

Н. С. Хрушчев. Бу саволга жон деб жавоб бераман. Президент Эйзенхауэр билан Кэмп-Дэвидда суҳбатлашаётганимда, айтиб қўя қолсаммикин, деб ўйладим, бу хусусда унга гапираман деб оғзимни ҳам очмоқчи бўлдим. Биз президент билан яхши суҳбатлашиб ўтирган эдик. Президент менга қараб жаноб раис, Сиз менга «Май фрэнд» деб мурожаат қила беринг **(залда шодиёна жонланиш)**, мен бўлсам сизга русча «Мой друг» деб мурожаат қила бераман, деди. Худди ака-укадек. Ана шунда мен дўстимга-дўстнинг рухсати бўлмай туриб унинг территорияси тепасида учиш яхши эмас, деб айтмоқчи бўлган эдим. Кейин ўйлаб кўриб, йўқ, гапирмай қўяқолай, деган қарорга келдим. Бу дўстнинг қандайдир шундай бир хислати борки бу хислат кўнглидаги бутун гапни батамом очиб айтишдан тийиб туради. Шу сабабли, гапирмасликка жазм қилдим. Шубҳаларим тўғри бўлиб чиқди, деб ўйлайман, американлик ўғри — жосусни думидан ушлаб олганимиздан кейин бу шубҳаларимнинг тўғрилиги энди тасдиқланди. Биз американликларга, сизлар бамисоли ўғри каби ҳаракат қилаётирсиз, деб айтаяпмиз. Улар — йўқ, бу — бизнинг сиёсатимиз, биз сизларнинг мамлакатингиз тепасида разведка мақсади билан учиб юргапмиз ва бундан буён ҳам учиб юраберамиз, деб айтмоқдалар. Бундай шароитда юксак доирадаги кенгашни бошлаш мумкинми, ахир?

Биз ўғрини қўлга туширдик, самолётни уриб йиқитдик. Мен шахтада тарбияланганман. Бизнинг ўша шахтамизда каптархонанинг ичига кириб қолган мушукни тутиб олганларида унинг думидан ушлаб, каптархонанинг тепасидан ерга ташлар эдилар. Ана шунда мушук ўзига берилган сабоқни яхши тушуниб олар эди.

«Коламбиа бродкастинг компани» мухбири Д. Шорнинг саволи. Сиз, жаноб Хрушчев, ўз хоҳишингиздан қатъи назар Америкадаги сайлов кампаниясида фактор бўлиб қолганлигингиз сабабли қайси бўлажак президент билан муомала қилишни афзалроқ кўрган бўлур эдингиз, шуни айтиб беролмайсизми? **(Залда кулги).**

Н. С. Хрушчев. Бу саволга жавоб беришим қийин, лекин шундай бўлса ҳам жавоб беришга уриниб кўраман.

Мен Америка Қўшма Штатларида бўлган вақтимда у ерда американликларнинг кўплари билан — оддий кишилар билан, бадавлат кишилар билан, ишчилар ва фермерлар билан, капиталистик дунё намояндалари, давлат арбоблари билан суҳбатлашган эдим. Шуни айтишим керакки, мен билан суҳбатлашган кишиларнинг кўпчилиги менда жуда яхши таассурот қолдирди ва ҳатто улар ҳақида менда яхши эсдаликлар сақланиб қолди. Одамлар одамларча тинчликда яшашни истайди.

Албатта, сизлар билан бизнинг идеологик қарашларимиз турлича. Лекин бу ҳарбий тўқнашиш учун сабаб эмас. Капитализм позициясида турган одамларнинг фикрига мен қўшилмайман, капитализм тарафдорлари эса коммунистик идеяларни тан олмайдилар, менинг фикримга қўшилмайдилар. Ҳар кимнинг эътиқоди ўзига, лекин бу нарса жанжал қилиш учун сабаб эмас, айниқса уруш қилиш учун асос эмас. Шу сабабли, мен аминманки, американликларнинг мутлақ кўпчилиги рўй берган можарога афсусланади, Совет Иттифоқига жосуслик самолёти юборилганлигига афсусланади. Бунга ғазабланаётган американликлар ҳам оз эмас.

Менимча, ёлғонга учган (околпачены) лақма кишилар ҳам бўлиши мумкин. Ҳозирги конкрет ҳолда масаланинг моҳиятини лўнда ифодалаб берган бу рус сўзини таржимонлар қандай таржима қилишини билмайман. Эҳтимолки, АҚШ даги агрессив доиралар қандайдир жазавани вақтинча вужудга келтиришлари, Совет Иттифоқи Америка самолётини уриб туширди, деб бақира беришлари мумкин. Хўш, агар бизнинг ҳарбий самолётимиз Америка тепасида учсачи? Табиийдирки, американликлар уни уриб туширган бўлур эдилар. Мен бўлсам, буни тўғри деб ҳисоблаган бўлур эдим. Бошқа мамлакатнинг рухсатини олмасдан туриб, унинг территорияси тепасида учиш ярамайди, чунки агар бундай қилинса уруш бўлиши турган гап.

Хўш, сиз Американинг қандай президенти билан муомала қилишни исташимни билмоқчимисиз? У ерда менинг яхши кўриб қолган бир кишим бор, агар у президент бўлганида эди, у билан биз — мен бунга аминман — масалаларни ҳал қила олган бўлур эдик.

Биз американлик улуғ Рузвельтни эслаймиз, у ҳақиқатан ҳам донишманд давлат арбоби бўлган эди ва капиталистик дунёнинг муносиб вакили бўлган эди. У, бизнинг социалистик мамлакатимиз билан тинчликда яшаш зарурлигини тушунган эди, шунинг учун ҳам уруш вақтида биз у билан жуда яхши ҳамкорлик қилишдик. У вафот қилдию, Қўшма Штатларнинг сиёсати ўзгарди. Лекин биз ишонамизки, Америка Қўшма Штатларида оқил кишилар ҳокимиятга келади—турмушнинг ўзи буни таъминлайди, биз ҳам Қўшма Штатлар билан яхши, дўстлик муносабатларида бўлиб қоламиз. Биз фақат шуни—Қўшма Штатлар билан энг яхши дўстлик муносабатларида бўлишни истаймиз. Биз билан Америка ўртасида тинч йўл билан бартараф қилиб бўлмайдиган низоли масалалар йўқ.

Албатта, бизлардаги социал системалар турлича: биз социализм шароитида яшаб коммунизм қурмоқдамиз, Америка Қўшма Штатларида эса капитализм ҳукмронлик қилмоқда. Лекин бу ҳар бир халқнинг ички масаласи.

Совет халқига келганда, у системамизнинг капиталистик системадан устунлигини амалда исбот қилди. Бизнинг мамлакатимизни бир келиб кўринглар, жаноблар. Бизнинг зарбимиздан тирик қолган ва бу ерда шовқин — сурон кўтарган гитлерчиларга ҳам рухсатномалар беришга тайёрмиз. Эҳтимол, улар ҳам одам бўлиб қолур. Биз ўз мамлакатимизни қандай ҳолга келтирганлигимизни кўринглар. Бизнинг мамлакатимиз ўтмишда энг қолоқ мамлакатларнинг бири эди. Энди бўлса, Совет Иттифоқи ўзининг иқтисодий тараққиёти жиҳатидан жаҳонда иккинчи мамлакат бўлиб қолди, ўзининг сиёсий ва маданий тараққиёти жиҳатидан эса жаҳонда биринчи мамлакат бўлиб турибди. Илм—фаннинг ривожланишига келганда бу соҳада ҳам биз муносиб ўрин олиб турибмиз—мен бу хусусда камтарлик қилиб гапираётирман, лекин биз илм—фанда қандай ўринда турганлигимизни ҳамма билади. **(Қарсаклар).**

Қўшма Штатларнинг сайлов кампаниясига аралашмоқчи эмасман. Сабр қилиш керак, Америка халқини ҳурмат қилиш керак. Президентликка кимни сайлаш кераклиги тўғрисида америка халқи мендан маслаҳат олишга муҳтож эмас, деб ўйлайман. Ишонаманки, унинг ўзи донишмандлик кўрсатиб, ўзига муносиб президент сайлаб олади. Агар у номуносиб кишини сайласа, у билан бамаслаҳат бир битимга келиш қийин бўлса ва капиталистик мамлакатлар билан ҳам, социалистик мамлакатлар билан ҳам—ҳамма мамлакатлар билан тинчликда яшаш зарурлигини тушунмайдиган кишини сайласа, нима ҳам қилар эдик, сабр қилиб тураверамиз, кейинги сайловларнинг натижасини кутамиз. Агар ўшанда ҳам тинч-тотув яшаш зарурлигини тушунмайдиган киши президентликка сайланадиган бўлса биз яна сабр қиламиз. Қаёққа ҳам шошилар эдик? Бизнинг ишимиз тўғри иш, очган йўлимиз тўғри. Биз коммунизмга олиб борадиган йўлдан бораверамиз. Биз бундан буён ҳам шу йўлда ўзимизнинг маркча—ленинча байроғимиз остида олға бораверамиз. Сизлар ҳам ахир бир кун бизнинг йўлимиздан боришингизга ишонамиз. Биз сизларга орқада қолиб кетганлигингиз учун таъна қилмаймиз, аксинча, сизларга ёрдамлаша берамиз, социалистик қурилиш тажрибасини сизлар билан баҳам кўра берамиз, бу тажриба ҳамма мамлакатларнинг халқларига фойда етказади.

Париждаги «Комба» газетасининг мухбири А. Смажнинг саволи: Жаноб раис, «У-2» самолёти билан бўлган можарога қарамай ва Америка қаттиқ позицияда турганлигини била туриб Сиз Францияга келишга рози бўлдингиз. Ҳеч шубҳасиз, Сиз Франция муросага келтириш позициясини олади, деб амин бўлгандирсиз? У ҳолда нега Сиз генерал де Голлнинг шундай ниятда бўлганлигига ва шундай ҳаракатлар қилаётганига қарамай юмшамадингиз? Шундай бўлса ҳам, бу ҳаракатлар тинчлик ишига хизмат қилди, деб ўйлайсизми?

Н. С. Хрушчев. Биз нега келдик? Биз Америка Қўшма Штатларининг вакилларида заррача виждон пайдо бўлиб қолур ва улар ўзгарурлар, деб ўйлаган эдик. Айниқса, шундай воқеа ҳам рўй берган эдики, уларнинг Кубага босқинчилик қилган самолётини кубаликлар уриб туширганида Кубадан кечирим сўраган эдилар. Уларнинг самолёти Совет Иттифоқининг осмонига бостириб кирганида бу самолёт уриб туширилганидан кейин нега улар Совет Иттифоқидан кечирим сўрамас эканлар, деб ўйлаган эдик. Лекин биз янглишган эканмиз. Улар Кубадан кечирим сўрашлари мумкин экан-у, аммо социалистик мамлакатдан кечирим сўрашни истамадилар. Нима ҳам дер эдик, бу—уларнинг иши. Афтидан, улар шундай тарбияланган бўлсалар керак. Уларнинг зоти шуни тақозо қилса керак.

Энди Франция президенти жаноб де Голлнинг сарфлаган куч-ғайрати тўғрисида. Биз унинг шунчалик куч-ғайрат сарфлаганлигини юксак даражада қадрлаймиз. Ҳақиқатан ҳам у кенгаш тўпланиши учун қўлидан келган ҳамма чораларни кўрди, деб ўйлайман. Лекин кўриб турибсизки, бундан ҳеч бир натижа чиқмади, бунга биз айбли эмас. Агар мендан генерал де Голлнинг сарфлаган куч ва ғайрати нима сабабдан муваффақиятли бўлиб чиқмади, деб сўралса, мен шу газета мухбиридан шу савол билан Франция президентининг ўзига мурожаат қилиш яхшироқ бўлади, деб илтимос қилган бўлур эдим, чунки Эйзенхауэр билан президентнинг ўзи гапиришган: президент де Голлнинг сарфлаган куч-ғайрати нима сабабдан ижобий натижа бермаганлигини айтиб беролмайман.

Бу можаронинг натижаси қандай бўлиши мумкин? Албатта, бу кўнгилсиз воқеа бўлди. Лекин ҳатто уруш ҳам тамом бўлади, душман тормор келтирилганидан кейин сулҳ тузадилар. Шундан сўнг бир-бири билан урушган мамлакатлар маълум бир вақтдан кейин тинч яшай бошлайдилар. Биз АҚШ билан урушганимиз йўқ. Американликлар бировнинг боғига бош суқиб қарадилар, империалистларнинг тумшуғига зарба урилди. Энди улар Совет Иттифоқининг чегараси қаердалигини билиб олдилар, деб ўйлайман! Агар яна бош суқадиган бўлсалар, яна тумшуқларига соламиз ва агрессорнинг тумшуғига солиш билангина кифояланиб қолмасдан, агрессорлар қайси базадан чиқиб Совет Иттифоқи территорияси тепасига келсалар, шу базаларга ҳам зарба урамиз.

Бу жосуслик учиши СССР билан АҚШ ўртасидаги муносабатларга таъсир қилди. Лекин бунинг оқибатларини ахир бир кун тугатиш керак бўлади, уларнинг ҳаммасини «ҳазм қилиш» керак. Америка ва совет халқлари тинчликда ва—мен юқорида айтиб ўтганимдек—фақат тинчликдагина эмас, шу билан бирга дўстликда ҳам яшашлари учун муносабатларни нормаллаштирмоқ керак.

Генерал де Голль, афтидан, худди шундай фикрда эканлигига аминман. Лекин унинг аҳволи жуда оғир эди. Франция президенти менинг фикримга қўшилмаслиги мумкин. Лекин адолат нуқтаи назаридан шуни айтмоқчиманки, жаноб де Голль ҳамиша берган сўзининг устидан чиқиб келган кишидир.

Америка Қўшма Штатлари томонидан қилинган агрессив ҳаракатларни қоралаш керак, бундай ҳаракатларни қораламаслик мумкин эмас. Ўғрини ўғирланган нарсани «эсдалик учун» олган эди-ю, қайтариб беришни унутиб қўйибди, деб оқлаб бўлмайди. Йўқ, жиноят устида қўлга тушган ўғрини фақат ўғри деб айтиш мумкин, бу хусусда икки хил фикр бўлиши мумкин эмас.

Лекин қийинчилик шундан иборат бўлдики, ўғри Франциянинг иттифоқчиси бўлиб чиқди, етакчи раҳбар деб ҳисобланаётган иттифоқчи бўлиб чиқди,—мен буни тушуниб турибман,—аммо мен бу ерда бутун тафсилотни гапириб беришни истамайман. Иттифоқчилар ўртасидаги муносабатларга тааллуқли масалалар устида фикр юритишим қийин.

Мен сизларга гапнинг ростини айтсам, агар бизнинг иттифоқчимиз шундай қилганида эди, биз мардлик қилиб, унга бундай қилиш ярамайди деб айтар эдик, агар шундай қилинган бўлса, кечирим сўраш керак деяр эдик. Зотан коммунизмнинг ахлоқи мана шу, капиталистик мамлакатларнинг ахлоқи эса бошқачага ўхшайди.

Яна бир-икки оғиз сўзни илова қилмоқчиман. Менга берилган саволни, рўй берган бу ходисаларнинг ҳаммаси Совет Иттифоқи билан Франция ўртасидаги муносабатларга таъсир қиладими, деган маънода тушуниладиган бўлса, у ҳолда мен бу саволга бундай деб жавоб бераман: бу ходисалар бизнинг Франция билан вужудга келган муносабатларимизга таъсир қилмайди, деб ҳисоблайман. Бугун генерал де Голль билан бўлган суҳбатдан мамнун бўлдим. Унинг Совет Иттифоқи билан муносабатларни яхшилаш сиёсатини ўтказишни давом эттириш ниятида эканлиги сезилиб турибди. Биз ҳам шуни истаймиз. Биз Францияни, француз халқини ва унинг маданиятини ҳурмат қиламиз, Франция Республикасининг президентини ҳам ҳурмат қиламиз.

Мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатлар ёмонлашмайди, балки яхшилана беради, деган ишонч билан биз Франциядан Совет Иттифоқига жўнаймиз.

Берлиндаги (Германия Демократик Республикаси) радио мухбири Х. Якобуснинг саволи. АҚШ мудофаа министри Гейтс Қўшма Штатларнинг ҳарбий-ҳаво кучларида ҳарбий ҳолат эълон қилиш тўғрисида душанба куни Париждан буйруқ берди, деган хабар Америка матбуотида босилиб чиқди. Сиз бу фактга қандай баҳо берасиз?

Н. С. Хрушчев. Мен буни эшитганим йўқ. Агар сизнинг айтган гапингиз ҳақиқатан ҳам рост бўлса (сизнинг гапингизга ишонмаслик учун менда асос йўқ) у ҳолда бу, аҳволни чатоқлаштириш учун ва шуни ҳам айтишим мумкинки, Америка халқини қўрқитиш учун қилинган иғводир. Ҳарбий мақсадлар учун аҳолидан солиқлар шилиб олиш осонроқ бўлсин, деган мақсад билан американликларни лақиллатиш учун қилинган иғводир. Гейтс қўрққанидан ҳам шундай қилган бўлиши мумкин. Лекин иғвогарлар хатарли бўлгани каби, қўрқоқлар ҳам хатарлидир: иғвогарлар уруш бошланишига сабабчи бўладилар, қўрқоқлар эса баъзан қўрққанларидан уруш бошлаб юборишлари мумкин.

Мен Гейтсни ва унинг кимлигини билмайман; унинг учун американликларнинг ўзлари жавоб беришсин — у Американинг министри. Мен фақат ўз дўстим Р. Я. Малиновский учун жавоб бера оламан. У французлар билан биргаликда биринчи жаҳон урушида немис империализмига қарши қаҳрамонларча жанг қилган, иккинчи жаҳон уруши йилларида жуда катта армияларга қўмондонлик қилиб, гитлерчиларга қарши ва япон милитаристларига қарши қаҳрамонларча жанг қилган, кўп мукофотларга сазовор бўлган ажойиб солдатдир, ҳозир эса Совет Иттифоқининг Мудофаа министри. Мен унга кафилман. У — Коммунистик партиянинг содиқ фарзанди, ўз Ватанининг содиқ фарзандидир.

Р. Я. Малиновский. Биз ҳарбий тревога эълон қилганимиз йўқ.

Н. С. Хрушчев. Рост. У тревога эълон қилгани йўқ ва биз тревога эълон қилмаймиз, бизнинг асабларимиз маҳкам. **(Қарсаклар).** Агар Америка империалистлари қўрқитиш методлари билан ҳаракат қилмоқчи бўлсалар, улар бу қўрқитишдан чўчийдиган кишиларни бошқа мамлакатлардан қидира берсинлар, аммо бизга бундай қўрқитишлар таъсир қилмайди. Чунки ўзгаларнинг каптархонасига кириб қолган мушукнинг адабини бериб қўйгандек, иғвогарларнинг ҳам адабини бериш учун бизда тўла имконият бор. Агар бу мушук бизнинг каптархонамизга кирадиган бўлса, биз унинг дарров адабини бериб қўямиз!

Чамамда, АҚШ нинг империалист доиралари бу можародан фойдаланиб, пул ишлаб қолмоқчи бўлсалар керак, улар аҳолидан олинадиган солиқларни кўпайтирсалар керак, қурол-яроққа заказларни кўпайтирсалар керак ва, бинобарин, оддий кишилардан тағин ҳам кўпроқ пул шилиб ола берсалар керак, бу пулларни эса қурол-яроғ ишлаб чиқараётган монополияларга фойда тариқасида топшира берадилар.

Бизнинг сиёсатимиз бошқача. Олий Советнинг кейинги сессиясида ишчи ва хизматчилардан солиқлар олишни тўхтатиш тўғрисида қарор қабул қилинди. 1965 йилга бориб Совет Иттифоқида битта ҳам ишчи, битта ҳам хизматчи солиқ тўламайдиган бўлади. Бу йил биз ҳамма ишчи ва хизматчиларни етти соатлик иш кунига ва шахтерларни олти соатлик иш кунига ўтказишни тугаллаймиз. (Шу пайтда залда чироқ ўчиб, микрофонлар ишламай қолади). Капиталистларнинг техникаси ишламай қолди. Майли, мен ўз сўзларимни сизларга овозимнинг кучи билан эшиттира бераман! **(Шодиёна жонланиш).**

Жаноблар, мен сизларга яна бир нарсани айтмоқчиман. 1964 йилда ишчи ва хизматчиларни олти соатлик иш кунига ўтказа бошлаймиз, шахтерлар эса суткасига беш соат ишлайдиган бўлиб қолади. Социалистик мамлакатларнинг сиёсати деб мана шунга айтилади, биз бу сиёсатдан чекинмаймиз. Иғвогарликлар билан бизнинг халқимизни коммунистик жамият қуриш йўлидан четга буриб бўлмайди. Бу тўғри сиёсат, Совет мамлакатининг, Совет ҳукуматининг сиёсати, Коммунистик партиямизнинг сиёсати. **(Залда яна чироқ ёнади. Қарсаклар, шодиёна жонланиш, кулги).**

«Нейес Дейчланд» (Германия Демократик Республикаси) газетасининг мухбири Г. Краутснинг саволи. Жаноб раис, Сизларнинг Кэмп—Дэвидда олиб борган суҳбатларингиздан кейин Эйзенхауэрнинг позициясида рўй берган ўзгаришларнинг сабаблари, Сизнинг фикрингизча, нималардан иборат? — АҚШ президентининг Кэмп-Дэвиддаги позицияси билан ҳозир, — Париждаги позицияси ўртасидаги фарқнинг сабабларини тушунтириб беролмайсизми?

Н. С. Хрушчев. Бундан олдинги жавобим бу саволга маълум даражада жавоб бўла олади. Бу ерда, АҚШда ҳарбий ҳаво кучларида ҳарбий тревога эълон қилинганлигини айтиб ўтишди. Мана шу фактнинг ўзи АҚШ да энг реакцион кучлар — Пентагон, ҳарбийлар активлашаётганлигини очиқ кўрсатиб турибди. Улар президентга тазйиқ ўтказмоқдалар. Мана шуларнинг ўзи бизнинг мамлакатимизга, — албатта, жаноб президентнинг рухсати билан, самолёт юборишди. Президент Эйзенхауэр билан Кэмп-Дэвидда қилган суҳбатларимиздан кейин АҚШ сиёсатида рўй берган ўзгаришни мана шу билан изоҳлаш мумкин.

«Жорнал дон Бразил» (Бразилия) газетасининг мухбири Г. Андраденинг саволи.

Жаноб раис, менинг қуйидаги уч саволимга жавоб беришингизни илтимос қиламан.

Сиз яқин келгусида Латин Америкаси мамлакатларига бориш ниятидамисиз? Латин Америкаси мамлакатларининг жаҳондаги позициясига Сиз қандай баҳо берасиз? Латин Америкаси мамлакатлари етилган проблемаларни тинч йўл билан ҳал қилишда бошқа мамлакатлар билан бир қаторда қатнашишлари мумкин деб ҳисоблайсизми?

Н. С. Хрушчев. Мен Бразилияга боришим мумкинми? деган биринчи саволга жавоб бераман. Мени Бразилияга ҳали ҳеч ким таклиф қилгани йўқ. Лекин мен Латин Америкаси мамлакатларига келиш учун шундай таклифнома оладиган бўлсам, шу мамлакатларга боришга ҳаракат қиламан.

Иккинчи саволга келганда, Латин Америкаси мамлакатларида рўй бераётган воқеалар бизни қувонтирмоқда: шу мамлакатларда мустақиллик учун, Америка империализмига қарши олиб борилаётган курашнинг томир уришини яхши сезиб турибмиз. Жаноб Никсон Латин Америкаси мамлакатларига борганида шу мамлакатларнинг халқлари уни қай тариқа кутиб олганлиги етарли даражада равшан сигналдир.

Ўз мустақиллиги учун, Кубанинг мустақиллиги учун кураш байроғини дадил бўлиб кўтариб чиққан ва ўз мамлакатининг хўжайини бўлиб олишни истаётган, ўз меҳнатининг самараларига хўжайин бўлиб олишни истаётган Куба халқини табриклаймиз. Латин Америкасининг ўз мустақиллиги учун курашга кўтарилаётган бошқа халқлари ҳам шу йўлдан боришига аминмиз. Биз ўз эркинлиги ва мустақиллиги учун курашаётган ҳамма халқларга хайрихоҳмиз, уларнинг бу адолатли курашдаги ютуқларини кўриб хурсанд бўлмоқдамиз. **(Қарсаклар).**

Биз шу нарсага аминмизки, Латин Америкаси мамлакатлари куч йиға берадилар ва халқаро сиёсатда уларнинг роли орта беради.

Афсуски, Латин Америкаси мамлакатлари орасида шундай мамлакатлар ҳам борки, бу мамлакатларнинг ҳукуматлари пулни ўз халқларидан олаётирлар-у, аммо Америка империализмига хизмат қилмоқдалар, — мен буни айтиб ўтишим керак. Лекин Латин Америкаси мамлакатларининг халқлари уйғонмоқда. Биз ҳам уларнинг озодлик ҳаракатини чин кўнгилдан табриклаймиз ва уларга хайрихоҳлик қиламиз. Латин Америкаси халқлари ўз халқига садоқат билан хизмат қиладиган ҳукуматларга ҳақиқатан эга бўлиб қолганларидагина, Латин Америкаси мамлакатлари халқаро миқёсда ўз овозларини баралла эшиттирадиган бўлиб қоладилар. Латин Америкаси халқларининг бу овози Бирлашган Миллатлар Ташкилотида, барча халқаро ишларда тағин ҳам зўр куч билан янграйдиган бўлиб қолади, бу эса ҳамма мамлакатларга фойда етказади, бутун дунёда тинчлик ишига фойда етказади.

Жаноблар, мен матбуот конференциясини яна давом эттиришга тайёрман, лекин менинг таржимонларим қулоғимга шивирлаб, иш кунимиз тамом бўлди, деб айтишди. **(Шодиёна жонланиш).** Улар менга меҳнат тўғрисидаги Кодексимиз бизнинг манфаатларимизни ҳам ҳимоя қилади, деб айтишяпти ва улар: Ўртоқ раис, марҳамат қилиб, матбуот конференциясини тамомланг, акс ҳолда биз уни сизсиз ҳам тамомлашимиз мумкин дейишди. **(Шодиёна жонланиш).**

Франция ҳукуматига, президент де Голлга, француз халқига, парижликларга ва Париждан бошқа жойлардаги халқларга ҳам бизга кўрсатилган меҳмондўстлик учун яна бир марта чин кўнгилдан ташаккур изҳор қилмоқчиман — кеча биз маршал Малиновский билан бир қишлоққа бордик, Малиновский биринчи жаҳон уруши вақтида шу қишлоқда французлар билан биргаликда немисларга қарши урушган эди. Бизни шунчалик дўстона кутиб олган ҳамма французларга қизғин ташаккур ва яхши истаклар изҳор қилишни истар эдик.

Матбуот конференциясини тамомлаб, шу нарсани яна бир марта уқтириб ўтмоқчиманки, Совет Иттифоқи икки системанинг: капиталистик система билан социалистик системанинг тинч-тотув яшаши позициясида бундан буён ҳам тура беради. Биз бундан буён ҳам давлатлар ўртасидаги низоли масалаларнинг музокаралар олиб бориш йўли билан ҳал қилинишини таъминламоқ учун тинчликни сақлаш сиёсатини сабот билан ўтказа берамиз. Лекин биз ўз суверенитетимизни, социалистик мамлакатлар халқларининг суверенитетини муҳофаза қилиш позициясида қаттиқ тура берамиз, бизга қарши агрессия қилиш йўлидаги ҳар қандай уринишларга кескин зарба бераверамиз. Бизнинг бу сиёсатимизни ҳамма халқлар тушуниб маъқуллайдилар, деб ўйлайман, чунки бу сиёсат мумкин бўлган бирдан-бир тўғри сиёсатдир. Бундай сиёсат ҳеч бир халққа, ҳеч бир давлатга зарар етказмайди. Аксинча, бундай сиёсат ҳамма мамлакатларнинг, бутун инсониятнинг тинч-тотув яшашини, тинч ривожланишини таъминлайди.

Кўришгунча ҳайр! Раҳмат! Сизларга муваффақиятлар тилайман ва қаламларингиз халқлар ўртасида тинчлик ва дўстлик ишига хизмат қилмоғи учун ҳақиқатни ёзишларингизни илтимос қиламан.

Вив ля пэ! **(Гулдурос қарсаклар).**

Чжоу Энь-лайнинг Н. С. Хрушчевга телеграммаси

ПЕКИН, 18 май. (ТАСС). Синьхуа агентлиги хабар қилади: Совет Иттифоқининг космик йўлдош-кемани муваффақиятли учириши муносабати билан Хитой Халқ Республикаси давлат кенгашининг бош министри Чжоу Энь-лай СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрушчевга телеграмма юборди. Телеграммада бундай дейилади:

Қимматли ўртоқ Н. С. Хрушчев!

Совет Иттифоқининг катта космик йўлдош-кемани муваффақиятли учириши муносабати билан мен Хитой халқи ва Хитой ҳукумати номидан Сизга ва Сиз орқали улуғ совет халқига ва Совет Иттифоқи ҳукуматига энг қизғин табриклар билдираман.

Совет Иттифоқи ўз илмий техника муваффақиятларидан доимо тинчлик ишига хизмат қилиш ва инсоният фаровонлигини оширишдан иборат олийжаноб мақсадларда фойдаланади. Катта космик йўлдош-кеманинг бу галги муваффақиятли учирилиши инсониятнинг космосни забт этишга интилишини амалга ошириш ишига қўшилган жуда катта ҳисса бўлди ва бу билан инсоният бошқа осмоний жисмларни забт этадиган вақтни яқинлаштирди.

Совет Иттифоқи фанининг ана шу ажойиб муваффақиятлари социалистик тузумнинг беқиёс устунлигини тўла намойиш қилади, шунингдек Совет Иттифоқи дунёда энг янги фан ва техника соҳасида олдинги ўринни мустаҳкам эгаллаб турганлигидан яна бир марта далолат беради. Бу муваффақиятлар урушнинг империалистик кучларига оғир зарба бермоқда, халқларнинг, барча мамлакатларнинг империализмга қарши ва бутун дунёда тинчликни сақлаш учун курашдаги жанговар иродасини анча мустаҳкамлади ва мустаҳкамламоқда. Хитой халқи қардош совет халқи қўлга киритган ана шу буюк муваффақиятлардан қувонади ва илҳомланади.

Хитой Халқ Республикаси давлат кенгашининг бош министри ЧЖОУ ЭНЬ-ЛАЙ.

„ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ“
2-БЕТ 20 МАЙ, 1960 ЙИЛ.

Н. С. ХРУШЧЕВНИНГ Францияда бўлиши

ПЛЕР ҚИШЛОҒИДА

ПАРИЖ, 17 май. **(ТАСС махсус мухбири).** Бугун эрталаб Н. С. Хрушчев маршал Р. Я. Малиновский билан бирга Париждан 120 километр наридаги Сезанна шаҳрига яқин бўлган Плер қишлоғига борди. Бу жойга боришга қарор қилинганлиги тасодифий эмас эди. Ўртоқ Малиновский бу жойларни ҳали ҳам унутгани йўқ. 1919 йилда французлар билан ёнма-ён туриб Германия армиясига қарши жанг қилган рус экспедиция корпусининг оддий солдати бўлган ўртоқ Малиновский ўша йил март ойидан август ойига қадар мана шу кичкина қишлоқда яшаган эди.

Журналистларнинг катта группаси ҳам Н. С. Хрушчевга ҳамроҳ бўлиб борди.

Никита Сергеевич Хрушчев очиқ машинада бораётганида, ҳамма жойда одамлар уни таниб, яхши дўстни қутлагандек табриклаб турдилар.

Машиналар Сезаннага етмай туриб, бирданига тўхтади. Ишчилар ҳозиргина йиқитган дарахт йўлни тўсиб қўйган эди. Никита Сергеевич машинадан чиқиб, ишчилар билан саломлашади.

Офтобда қорайган бир ишчи ўртоқ Хрушчевнинг қўлини маҳкам қисиб кўришади.

— Менинг фамилиям Карозо, — деди у. — Мен Сизни дарров танидим.

— Болтангиз ўткирми? — деди ҳазиллашиб ўртоқ Хрушчев. Ўртоқ Хрушчев болтани олиб дарахтни бутай бошлайди.

— Ишчи киши шунақа бўлади, — деди Карозо, — ишлаш қўлидан келади.

— Рост, ўзим ишчиман, — деди Никита Сергеевич.

— Очиқ кўриниб турибди, — деб жавоб беради Карозо.

Шу ернинг ўзида бундай бир манзарага кўзим тушди. Болани етаклаб ўтиб бораётган, оддийгина кийинган бир хотин Хрушчевни кўриб тўхтайди. Бу хотиннинг таажжубланганлиги ва хурсандлиги афтидан кўриниб турибди. Бола ойисининг этагидан тортади. Юр, ойи, олдига борайлик! — деди бола.

Ўртоқ Хрушчев ҳалиги хотин билан самимий саломлашди, унинг оиласини, болаларини суриштирди, ўзининг оиласи тўғрисида хотинга гапириб берди.

Ўртоқ Хрушчевнинг Плер қишлоғига келганлиги қишлоқ аҳолисининг ҳаммасида жуда катта таассурот қолдирди.

— Қишлоғимизга Хрушчев келди! — бу хабар яшиндек тез тарқалди. Бир вақтлар ўртоқ Малиновский овқатланиб юрган кафе ёнида тўхтаган машиналар атрофида бир дақиқада қишлоқнинг ҳамма аҳолиси — эркаклар ва хотинлар, чоллар ва болалар тўпланди.

Хрушчев ва Малиновский ўртоқлар кафенинг ичига кириб унинг эгаси билан саломлашадилар.

— Мана, — деди Никита Сергеевич кафенинг эгасига, — эски мижозингиз билан, собиқ солдат, ҳозир эса Совет Иттифоқи маршали, Совет Иттифоқи мудофаа министри билан танишиб қўйинг. Бир вақтлар у, бошқа рус солдатлари билан бирга Сизнинг олдингизга пиво ёки вино ичиш учун тез-тез келиб турар эди.

— Рост, — деди Малиновский, — бунга кўп вақт бўлди. Плердан жўнаб кетаётган вақтимизда шу кафе эгаси бўлган чиройли хотиннинг — Мария-Луизанинг ижозати билан унинг номини шипга шам билан ёзганлигимиз ҳали эсимда.

Ниҳоят, улар Пиньяр деган деҳқоннинг уйига бордилар. Зотан улар шу уйни кўриш учун бу қишлоққа келган эдилар. Солдат Малиновский ва унинг хизматдош ўртоқлари шу уйнинг саройи ичидаги пичан уюми устида яшаган эдилар. Уйнинг эгаси ўлиб кетибди, бу уйга ҳозир унинг кичик ўғли Роже эга бўлиб қолган. Ўша вақтда у, 12 ёшлик бола эди, лекин ҳозир ҳам рус солдатларини унутгани йўқ. У, рус солдатлари жуда яхши кишилар эди деб гапириб берди. Ўша вақтда уй эгасининг хотини Клеман ҳозир ҳам тирик. Сентябрда у 85 ёшга тўлади. Н. С. Хрушчев ва Р. Я. Малиновский бу уйни сўраб келганликлари кампирни жуда қувонтириб юборди. Маршал кампир билан унинг ўз она тилида гаплашади.

— Рус солдатлари яхши йигитлар эди, — деди Клеман оҳиста овоз билан Никита Сергеевичга. — Улар ҳамиша бизнинг хўжаликдаги ишларимизга ёрдамлашар эдилар.

Уй эгаси ва меҳмонлар саройга борадилар. Қишлоқ аҳолисининг ҳаммаси уларга эргашиб боради.

Никита Сергеевич пичанхонани кўрсатиб, табассум билан деди:

— Мана, маршалнинг квартираси. Пастда сигирлар, юқорида бўлажак маршал яшаган.

Ҳамма кулиб юборади.

Ўртоқ Малиновский пичанхонага чиқиб олган бир тўда болаларни кўрсатиб:

— Мана булар менинг квартирамга келган меҳмонлар, — деди ҳазиллашиб.

Пиньяр меҳмонларни ўз уйига таклиф қилади, шампань виносидан қуйиб беради. Никита Сергеевич уй эгаси кампирнинг ва ўғлининг сиҳат-саломатлиги учун қадаҳ кўтаради, меҳмон қилганлиги учун самимий ташаккур айтади.

— Яшасин тинчлик! — деди у, француз тилида. Бу сўзларни ҳамма маъқуллаб такрорлайди.

Бу дўстона сафар бир соатдан кўпроқ давом қилди. Бутун қишлоқ аҳли азиз меҳмонларни хурсанд бўлиб узатиб қўйди.

Ўртоқ Хрушчев қайтаётганида, йўл бўйида турган жуда кўп одамлар уни табриклаб турдилар.

САМИМИЙ УЧРАШУВЛАР

ПАРИЖ, 18 май. (ТАСС). Кеча эрталаб М. Торез ва Ж. Вермерш совет элчихонасига келиб, Н. С. Хрушчев билан учрашдилар.

Н. С. Хрушчев уларни нонуштага таклиф қилди. Нонушта самимий, ўртоқлик вазиятида ўтди.

* * *

ПАРИЖ, 17 май. (ТАСС). Бугун куннинг иккинчи ярмида СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрушчев Париждаги совет элчихонасидаги ўз резиденциясида Франция Миллат мажлисининг депутати, Дижон шаҳрининг мэри каноник Феликс Кирни қабул қилди.

Никита Сергеевич Хрушчев Кирни кутиб олмоқ учун элчихона ҳовлисига чиқди. Н. С. Хрушчев билан Феликс Кир бир-бирларини самимий қучоқлашиб ўпишдилар. Сўнгра, улар ўртасида самимий суҳбат бўлди.

ПАРИЖ, 18 май. (ТАСС). 1960 йил апрель ойида аёлларнинг Копенгагенда бўлиб ўтган халқаро учрашувида қатнашган вакилаларидан бир группаси кеча СССР Министрлар Совети Раиси Н. С. Хрушчев ҳузурига келди. Бу группада тинчлик ва эркинлик учун курашувчи халқаро хотин-қизлар уюшмаси француз секциясининг раиси Изабелла Понтей, Халқаро демократик хотин-қизлар федерациясининг раиси Эжени Коттон, жамоат арбоблари Маргерит Тибер (Франция) ва Пальма Гиллен де Николау (Мексика) бор эди.

Улар ўз номларидан ва аёлларнинг Копенгагендаги халқаро учрашуви президиумининг ҳамма аъзолари номидан Н. С. Хрушчевга шу учрашувда қатнашган вакилалар мактубини топширдилар.

НЮРНБЕРГ ШАҲРИ ИШЧИЛАРИ ДЕЛЕГАЦИЯСИ Н. С. ХРУШЧЕВ ҲУЗУРИДА БЎЛДИ

ПАРИЖ, 18 май. **(ТАСС махсус мухбири).** Нюрнберг шаҳридаги фабрика ва завод ишчилари делегатларининг группаси бугун СССРнинг Париждаги элчихонасида СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрушчев ҳузурида бўлди.

Делегация ўртоқ Н. С. Хрушчевга Нюрнберг ишчиларининг мактубини топширди. Бу мактубда Ғарбий Германия армиясининг атом билан қуроллантирилишига қарши, Германия масаласининг тинч йўл билан, демократик асосда ҳал қилиниши учун кураш иродаси изҳор қилинган.

Учрашув самимий, ўртоқлик вазиятида ўтди.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

Марҳума В. З. Хоружейга Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвони бериш тўғрисида

Революцион фаолиятда актив иштирок этганлиги ва Улуғ Ватан уруши йилларида немис-фашист оккупантларига қарши курашда кўрсатган қаҳрамонлиги учун марҳума Вера Захаровна **Хоружейга Совет Иттифоқи Қаҳрамони** унвони берилсин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. БРЕЖНЕВ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль 1960 йил, 17 май.

Ҳиндистон Республикасининг президенти Ражендра Прасаднинг Совет Иттифоқига қиладиган визити тўғрисида

Ҳиндистон Республикасининг президенти Ражендра Прасад СССР Олий Совети Президиумининг яхши ниятли визит билан Совет Иттифоқига келиш тўғрисидаги таклифини қабул қилди ва, келишувга мувофиқ, Москвага 1960 йил 20 июнда келади.

Президент Ражендра Прасад Совет Иттифоқи бўйлаб сафар қилади ва совет халқининг ҳаёти билан танишади.

Ўзбекистон инженер-техник ходимлари ва саноат новаторларининг иккинчи съезди

Ўзбекистон саноатида ишлаб турган кўп сонли инженерлар, техниклар ва илғорларнинг энг яхши намояндаларидан бир мингдан кўпроқ киши 18 майда Тошкентда Навоий номидаги опера ва балет театрида ўзларининг иккинчи республика съездига тўпландилар.

Театр залида делегатлар билан бир қаторда жуда кўп меҳмонлар: Москва, Ленинград, Сталинобод ҳамда бошқа илмий ва индустриал марказларимизнинг кўзга кўринган олимлари ва мутахассислари ҳам ҳозир бўлди. Ҳозир бўлганлар орасида — Тошкент Халқ хўжалиги кенгаши корхоналарининг коллективлари билан мусобақалашаётган Иваново иқтисодий райони саноат ходимларининг делегацияси ҳам бор.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **Ш. Р. Рашидов** кириш нутқи сўзлаб, съездни очади.

Бизнинг мамлакатимиз, деди у, тўлқинлантирувчи ва қувончли кунларни бошидан кечирмоқда. Меҳнаткашларнинг моддий фаровонлигини ошириш соҳасида Коммунистик партия ва Совет ҳукумати ўтказаётган катта тадбирларни, СССР Олий Совети V сессияси қабул қилган қарорларни совет халқи жуда катта хурсандлик билан кутиб олди. Никита Сергеевич Хрушчевнинг ленинча донишманд, чуқур мазмунли доклади, сессиянинг ҳақиқатан ҳам зўр тарихий қарорлари Совет мамлакатининг коммунизм йўлида олға томон жадал бориб, янги босқичга қадам қўйганлигини яққол кўрсатиб берди.

Ер юзидаги оддий кишиларнинг ҳаммаси социалистик экономика тез суръатлар билан ўсиб бораётганлигини, совет фани ва техникасининг зўр муваффақиятларини кўриб, ҳақиқатан қойил бўлмоқдалар. 15 майда жуда катта совет космик кемаси учирилганлиги социализм ғалаба қилган мамлакат фани ва техникасининг янги тантанасидир.

Совет ҳукумати бошлиғи ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг Париждаги баёноти бизнинг давлатимиз тинчлик ва халқаро адолат ишини сақлаб қолишга қаттиқ бел боғлаганлигини бутун дунё олдида яна бир марта намойиш қилиб кўрсатди.

Империалист агрессорларнинг ҳеч қандай кирдикорлари бизнинг ғалаба билан олға боришимизни тўхтатолмайди.

Ватанимизнинг территорияси муқаддас ва дахлсиздир. Бизнинг территориямизга бостириб кирган ва бу ерда шармандаларча нобуд бўлган Американинг жосуслик самолёти билан рўй берган ҳодиса совет кишиларининг тинч яратувчилик ҳаётини бузиш ниятида юрганлар учун ибратли сабоқ бўлсин! Бундан буён ҳам ҳар қандай агрессорнинг тақдири шу бўлади!

Ўзбекистон саноати инженер-техник ходимлари ва новаторларининг биринчи съездидан бери орада икки йил ўтди. Бу унчалик кўп вақт эмас. Лекин шу давр ичида бизнинг мамлакатимиз коммунизм қуришни кенг авж олдириш даврига қадам қўйди. Партиянинг тарихий XXI съезди, КПСС Марказий Комитетининг шу съезддан сўнг бўлиб ўтган Пленумлари халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларини янада зўр куч билан юксалтиришнинг, техникани жадал тараққий эттиришнинг конкрет йўлларини белгилаб берди, халқ оммасининг ижодий ташаббускорлигига кенг йўл очди.

Коммунистик партиянинг ленинча миллий сиёсати оғишмай амалга оширилаётганлиги, улуғ рус халқининг ва Совет Иттифоқидаги ҳамма халқларнинг қардошларча бераётган жуда катта ёрдами туфайли, ишчилар, колхозчилар, зиёлилар фидокорона меҳнат қилаётганлиги натижасида бизнинг республикамиз ўз индустриясини, қишлоқ хўжалиги, фани ва маданиятини ривожлантиришда катта юксакликларга эришганлигини ва коммунистик жамият қуриш учун олиб борилаётган умумхалқ курашига муносиб ҳисса қўшаётганлигини кўриб хурсанд бўлмоқдамиз ва қувонмоқдамиз.

Эндиликда Ўзбекистон мамлакатнинг асосий пахта базасигина бўлиб қолмай, ипак, қоракўл ва бошқа қимматли қишлоқ хўжалик маҳсулотларини кўплаб етиштириб бераётган республикагина бўлиб қолмай, шу билан бирга, у, Совет Иттифоқининг юксак даражада ривожланган саноат марказларидан бири ҳам бўлиб қолди.

Ўтган йилда ва шу йилнинг дастлабки тўрт ойи ичида Ўзбекистон саноати белгиланган топшириқларни ошириб бажарди, пландан ташқари яна кўп маҳсулот берди. Республиканинг ўтган йил катта меҳнат ғалабасига эришган пахтакорлари бу йил об-ҳаво шароитининг оғир келганлигига қарамай, янги муваффақиятларга эришмоқ учун, 3 миллион 170 минг тонна пахта етиштирмоқ учун муваффақиятли равишда курашмоқдалар.

Республиканинг муваффақиятлари шак-шубҳасиз. Лекин бу КПСС XXI съездининг тарихий қарорларини амалга оширмоқ учун қилишимиз лозим бўлган жуда катта ишларнинг бошланғичидир, холос.

Саноат корхоналари, қурилишлар, транспорт ва алоқа корхоналарининг ишларини анализ қилиш шуни кўрсатадики, биз бой имкониятлар ва резервлардан ҳали ҳам тўла фойдаланаётганимиз йўқ. Жумладан, ҳозирги замон фани ва техникасининг муваффақиятларини жорий қилиш ишлари суст бормоқда, янги қувватларни ишга тушириш ва янги ускуналар ўрнатиш, янги технологияни қўллаш графиклари бузилмоқда. Кўп корхоналарда ишлаб чиқаришда катта нобудгарчиликларга йўл қўйилмоқда, металлни, электроэнергияни, хомашёни тежаш учун етарли кураш олиб борилмаётир, механизмларнинг сабабсиз бекор туриб қолишига йўл қўйилмоқда.

Саноат ва транспортни зўр куч билан ривожлантириш учун, техника тараққиётини жадаллаштириш учун чинакам курашчилар бўлган инженер-техник ходимлар ва ишлаб чиқариш новаторларининг тез суръатлар билан олға боришимизда ўйнайдиган роли жуда катта.

Яна бир муҳим вазифа шуки, биз ташкилотчилик ва тарбиявий ишларнинг савиясини янада юқори кўтаришимиз, фан ва техниканинг энг янги муваффақиятларини ишлаб чиқаришга дадилроқ жорий қилишимиз, халқ келажакнинг разведкачилари деб тўғри ном берган коммунистик меҳнат новаторлари, бригадалари ва зарбдорларининг шонли ватанпарварлик ҳаракатини кенг авж олдиришни таъминлашимиз лозим.

Ўзбекистон инженер-техник зиёлиларининг ва шонли ишчилар синфининг қаймоғи тўпланиб турган бу съезд шу вазифаларни муҳокама қилиши ва уларни амалга оширишнинг конкрет чораларини белгилаб бериши лозим.

КПСС Марказий Комитетининг шу йил 13 июлда очиладиган Пленумига техникани тараққий эттириш учун, етти йиллик иккинчи йилининг топшириқларини муддатидан олдин бажариш учун курашда эришилган янги муваффақиятлар билан келиш ҳар бир коллективнинг, ҳар бир ишчи, ҳар бир мутахассиснинг шарафли ишидир.

Ўртоқ Рашидов қардош республикаларнинг инженер-техник жамоатчилиги ва ишлаб чиқариш новаторларидан бу съездга вакил бўлиб келган кишиларни давомли қарсаклар остида табриклайди ва бу вакилларнинг съездда қатнашаётганлиги совет халқлари дўстлиги тантанасининг ёрқин ифодасидир, деб таъкидлайди.

Ўзбекистон Коммунистик партиясининг Марказий Комитети, деди Ш. Р. Рашидов, съезд қатнашчиларининг ишлари самарали бўлсин, деб истак билдиради ва уларга катта ижодий муваффақиятлар тилайди.

Съезд президиуми сайланади. Президиумга — Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бюро аъзолари М. А. Абдураззоқов, О. А. Алимов, Г. А. Габриельянц, Р. Ғ. Ғуломов, Г. Ф. Наймушин, З. Р. Раҳимбобоева, Ш. Р. Рашидов, Ф. Е. Титов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бюро аъзолигига кандидатлар И. П. Бурмистров, Қ. М. Муртазоевлар сайланади. Президиум аъзолари орасида — СССР Министрлар Совети Давлат илмий-техника комитетининг раиси, СССР министри К. Д. Петухов, Иваново иқтисодий райони делегациясининг раҳбари, Иваново область партия комитетининг биринчи секретари И. В. Капитонов, СССР Министрлар Совети автоматлаштириш ва машинасозлик Давлат комитети раисининг ўринбосари П. Д. Бородин, КПСС Марказий Комитетининг ходими Б. В. Астахов, СССР Госпланининг бўлим бошлиғи Н. А. Орлов, СССР Министрлар Совети Кимё давлат комитети Главазотининг бошлиғи Б. Г. Овчаренко, Тожикистон ССР Министрлар Совети Давлат илмий-техника комитетининг раиси Н. Раҳимов, область партия комитетларининг секретарлари, халқ хўжалиги кенгашларининг раислари, республика министрлари, Ўзбекистон фани ва техникасининг кўзга кўринган арбоблари, партия, совет ва жамоат ташкилотларининг раҳбар ходимлари, республика саноатининг танилган новаторлари бор.

Содиқ ленинчи ўртоқ Н. С. Хрушчев бошчилигидаги Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Президиуми съезднинг фахрий президиумига сайлансин, деган таклифни делегатлар ва меҳмонлар гулдурос овация билан кутиб оладилар.

Партия XXI съездининг ва КПСС Марказий Комитети июнь Пленумининг техникани тараққий эттириш масаласидаги қарорлари республика халқ хўжалигида қандай бажарилаётганлиги тўғрисида доклад қилиш учун сўз Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари **М. А. Абдураззоқов**га берилади.

Докладчи Ўзбекистон инженер-техник ходимлари ва саноат новаторларининг биринчи съездидан кейин ўтган давр ичида жаҳоншумул тарихий аҳамиятга эга бўлган кўплаб воқеалар содир бўлганлиги ҳақида гапиради. Совет кишилари КПСС XXI съезди қўйган вазифаларни мислсиз шижоат билан амалга оширмоқда. Тенг ҳуқуқли совет халқларининг буюк оиласида Ўзбекистон меҳнаткашлари ҳам етти йилликка муносиб ҳисса қўшмоқдалар.

Миллионларча совет кишилари Никита Сергеевич Хрушчевнинг СССР Олий Совети бешинчи сессиясида қилган батафсил ва чуқур мазмунли докладини ҳамда якунловчи сўзини ўз жонажон Ватанлари билан бениҳоя фахрланиш туйғулари, шонли Коммунистик партия ва унинг Ленинчи Марказий Комитетига чексиз миннатдорчилик туйғулари билан кутиб олдилар. СССР Олий Совети бутун совет халқининг иродасини ифодалаб, бутун совет халқининг туб манфаатларига жавоб берадиган Совет ҳукуматининг ички ва ташқи сиёсатини тўла ва батамом маъқуллади.

Ўртоқ Н. С. Хрушчев СССР Олий Совети сессиясида, шунингдек Париждаги ўз баёнотида жосуслик мақсадида мамлакатимизга самолёт юборган ва СССРга нисбатан босқинчилик сиёсатини эълон қилган АҚШ агрессив доираларини шармандаю-шармисор қилди. Совет халқи ва дунёдаги барча софдил кишилар ҳаддидан ошган авантюристларга лаънат ўқимоқдалар ва Совет ҳукуматининг агрессорлар ҳаракатини фош этиш ва олдини олиш юзасидан қабул қилган қатъий чораларини қизғин маъқулламоқдалар. Яратувчилик меҳнати билан машғул бўлган ҳар бир совет кишиси ўз меҳнатини жонажон Ватанимиз қудратини янада мустаҳкамлаш ишига, бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлаш ишига қўшиладиган муносиб ҳисса, деб билади.

Докладчи конкрет фактлр асосида кўрсатдики, КПСС Марказий Комитети июнь Пленуми қарорлари ва Ўзбекистон Компартияси XV съезди кўрсатмаларига мувофиқ, республикада ишлаб чиқаришнинг техника даражасини ошириш, халқ хўжалигига фан ва техниканинг энг янги ютуқларини жорий этиш юзасидан катта ишлар қилинди. Бир йил ичида Ўзбекистон халқ хўжалиги кенгашларининг корхоналари 160 хил янги машина, механизм, прибор ва бошқа буюмларни яратдилар, 150 га яқин поток линиялари ва конвейерларни ишга туширдилар. Янги техника ва илғор технологиянинг жорий қилиниши саноат маҳсулоти ишлаб чиқаришнинг ўсишига, ишлаб чиқаришнинг техника иқтисодий кўрсаткичлари яхшиланишига ёрдам берди. Ўтган йил ичида бизда меҳнат унумдорлиги 6 процент ошди, шу йилнинг тўрт ойи ичида 1959 йилнинг шу даврига нисбатан 11 процент ошди. Маҳсулот таннархини камайтириш ҳисобига бир йил ичида икки юз миллион сўм миқдорида маблағ тежаб қолинди.

Техникани тараққий эттириш учун бошланган умумхалқ юришида новаторларнинг сафи кенгайиб бормоқда. Коммунистик меҳнат бригадалари ва зарбдорлари ҳаракати чинакам оммавий тус олмоқда. Бу ҳаракатда ҳозир юз мингга яқин киши қатнашмоқда. Рационализаторлар ва ихтирочилар ишлаб чиқаришни такомиллаштириш юзасидан жуда катта иш қилмоқдалар. 1959 йилда улардан 1958 йилга нисбатан 30 процент кўп таклиф тушди. Бу таклифлардан 17.500 таси амалга оширилди ва йилига 150 миллион сўмдан кўпроқ миқдорда шартли тежам бермоқда.

Лекин КПСС Марказий Комитети июнь Пленуми қўйган вазифаларни бажариш учун ҳамма ишлар қилинди, деб бўлмайди. Кустарчилик ва қолоқлик, консерватизм ва техника соҳасидаги қолоқлик ҳозиргача батамом бартараф этилгани йўқ.

Докладчи техникани тараққий эттириш йўлидаги камчиликларни батафсил анализ қилиб берди. Бу камчиликлардан энг асосийси — кўпгина хўжалик раҳбарлари учун янги техника бўйича давлат топшириқларини бажариш қонун бўлиб қолмаганлигидир. Республика саноатида эскириб қолган машиналар ва механизмларни янгилари билан алмаштириш иши суст амалга оширилмоқда. Юксак унумли машиналар ва асбоб-ускуналарнинг узоқ вақтгача ўрнатилмасдан ва фойдаланишга топширилмасдан ётиши мутлақо нормал бўлмаган ҳолдир. Халқ хўжалиги кенгашлари ва республика Министрлар Совети ҳузуридаги давлат илмий-техника комитети янги техникани планлаштиришда жиддий нуқсонларга йўл қўймоқдалар. Новаторларнинг таклифларини жорий қилишга нотўғри муносабат ҳали ҳам тугатилгани йўқ.

Сўнгра, докладчи Ўзбекистон халқ хўжалигининг айрим тармоқларида техникани тараққий эттиришнинг асосий йўналишларини характерлади.

Республикада етти йилликнинг охиригача металл рудалари қазиб чиқаришни 6,5 баравар ошириш ва жумладан, Олтинтопган қўрғошин-рух комбинатини йирик металлургия корхонасига айлантириш, мавжуд қувватлар ва асбоб-ускуналардан тўлароқ фойдаланиш, конларда асосий ишлаб чиқариш процессларини комплекс механизациялаш ва автоматлаштиришни икки йил ичида туғаллаш зарур. Шу давр ичида кўмир саноати корхоналарида қўл меҳнатини мутлақо тугатиш вазифаси турибди. Оҳангаронда очиқ усулда кўмир қазишни анча кенгайтириш керак.

Ўзбекистон металлургия заводининг коллективи техникани янада янгилаши керак. Коллектив пўлат эритишни лойиҳада белгиланганидан 2,2 баравар, сортли прокат ишлаб чиқаришни эса, деярли икки баравар оширишга эришди.

Табиий газни халқ хўжалигига жорий қилишнинг прогрессив аҳамияти ҳаммага маълум. Етти йилликда республикада газ чиқариш 150 баравар ошади. Кўпгина корхоналарда ана шу арзон ёқилғи ва хомашё билан ишлашга ўтишга тайёргарлик ишларининг чўзиб юборилаётганлиги нормал бўлмаган ҳолдир. Ўзбек нефтчилари техникани тараққий эттириш соҳасида олға қараб катта қадам қўйган бўлсалар ҳам, улар ишининг техника-иқтисодий кўрсаткичлари мамлакатдаги илғор конлардагидан ҳали анча пастдир.

Мавж уриб ривожланаётган ва тажрибали инженер-техник ходимларга эга бўлган кимё саноатининг резервлари саноатнинг бошқа тармоқларидагига қараганда анча даражада каттадир. Кимё ишлаб чиқаришининг миқёси янги қувватларни ишга тушириш билан бир қаторда, хомашёни комплекс қайта-қайта ишлаш, ишлаб чиқариш чиқиндиларидан тўла фойдаланиш ҳисобига кенгайтирилади.

Республика энергетиклари олдида масъулиятли вазифалар турибди. Улар район электростанциялари ва шохобчаларини автоматлаштириш ва телемеханизациялашни 1960—1961 йиллардаёқ туғаллашлари керак. Энергетика қувватларини ошириш, электр шохобчалари хўжалигини ривожлантириш соҳасидаги қолоқликни бартараф этиш зарур.

Машинасозликда кейинги йилларда ишлаб чиқаришни такомиллаштириш соҳасида кўпгина иш қилинган бўлса ҳам, янги техника ва илғор технологияни жорий қилиш даражаси жуда катта имкониятларга ҳали ҳам жавоб бермаётир. Ихтисослаштириш ва кооперативлаштириш масалалари суст ҳал этилмоқда, темирчилик-пресс цехларининг қувватидан етарли фойдаланилмаётир, инструменталь хўжалиги ҳам қолоқ участка бўлиб қолмоқда. Машина-ускуналарни модернизация қилиш суръати етарли эмас. «Ташсельмаш», «Радиодеталь» ва «Таштрансмаш» заводлари новаторларининг ўз кучлари билан янги агрегат автоматик ва ярим автоматик станоклар яратиш соҳасидаги қимматли тажрибасини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш ва ёйиш зарур. Ҳозир заводларга бўйсундирилган конструкторлик бюроларининг роли оширилиши керак. Улар янги машиналарнинг тежамли ва металл кўп сарф қилинмайдиган бўлиши ҳақида ғамхўрлик қилишлари керак.

Докладчи пахта тозалаш ва тўқимачилик саноатини ривожлантириш масалалари устида тўхталиб, уларни техника билан қайта қуроллантиришни тезлаштириш кераклигини айтди. Пахтани, айниқса машинада терилган пахтани қайта ишлаш сифатини яхшилаш, юксак самарали тола тозаловчи машиналар ишлаб чиқаришни ўзлаштириш, қуритиш-тозалаш цехларининг қувватини ошириш, ҳамма пахта тозалаш заводларини комплекс механизациялаш ва автоматлаштиришни яқин йиллар ичида туғаллаш зарур.

Халқ хўжалиги кенгашлари бу йил биринчи марта пилла тайёрлайдилар ва уни дастлабки ишлашдан чиқарадилар. Бу соҳадаги ишлар механизациялаш даражасининг жуда пастлигини бартараф этиш керак. Ипак саноатининг ходимлари юқори унумли пиллакашлик автоматларидан фойдаланишни анча яхшилашлари, ипак сифатини оширишлари лозим.

Пойафзал, тикувчилик ва трикотаж саноатида корхоналарни техника билан янада яхшироқ таъминлаш юзасидан катта ишларни бажариш вазифаси турибди. Айрим корхоналарнинг сифати паст маҳсулот ишлаб чиқараётганликларига барҳам бериш керак.

Самарқанддаги 8-Март номли тикувчилик фабрикаси коллективининг ташаббуси ҳар томонлама қўллаб-қувватлашга лойиқдир. Бу коллектив 1961 йилдан фақат биринчи сортли маҳсулот ишлаб чиқаришга ўтиш мажбуриятини олди. Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг бюроси ўртоқ Н. С. Хрушчев кўрсатмаларига амал қилиб, енгил саноат маҳсулотлари ишлаб чиқариш юзасидан етти йиллик планининг бажарилишини тезлаштириш юзасидан ҳозир тадбирлар ишлаб чиқмоқда.

Янги техникани жорий қилиш йўли билан ёғ, консерва, гўшт ва сут саноати корхоналари маҳсулот ишлаб чиқаришни анча кўпайтиришлари мумкин. Маҳаллий саноатга кўпроқ эътибор бериш лозим. Артелларнинг давлат корхоналарига айлантирилиши муносабати билан маҳаллий саноатда ишлаб чиқаришни ихтисослаштириш ва кооперативлаштиришни таъминлаш, техникани тараққий эттириш соҳасидаги ҳамма ишларни юксакроқ даражага кўтариш зарур.

Тошкент темир йўл коллективига СССР Министрлар Совети ва ВЦСПСнинг кўчма Қизил байроғи учинчи марта берилди. Лекин бу ерда ҳам тепловозларнинг бир суткада босиб ўтадиган ўртача масофасини янада узайтириш ва вагонлар оборотини ошириш, автоматлаштириш ва механизациялашни янада кенгайтириш учун кўпгина резервлардан фойдаланилмаётир. Автомобиль хўжалигини тезроқ йириклаштириш, юкларни марказлаштирилган ҳолда ташишни кенгроқ қўлланиш, автомобиль транспортидаги аварияни кескин йўқотиш керак. Алоқачилар телефон-телеграф алоқаси, радиоэшиттириш ва телевидение учун кўп каналли системаларни кенг ривожлантиришлари, почта алоқасининг аниқ ва пухта ишлашини таъминлашлари лозим.

Ўзбекистон бинокорларининг ғайрати билан ҳозир йирик панелли уйлар қуриш йўли очилди. Бу эса, меҳнат сарфини кескин камайтириш ва қурилиш ишларини тезлаштириш имконини бермоқда. Бироқ, бинокорлик индустриясининг ишлаб чиқариш базаси ҳали ҳам жуда заиф. Бинокорлик материаллари корхоналари қурилишини тезлаштиришга эътиборни кучайтириш керак. Бу эса, капитал қурилиш бўйича топшириқларни муваффақиятли амалга оширишнинг асосидир.

Докладчи фан ютуқларини ишлаб чиқаришга жорий қилиш ҳақида гапириб, практика билан яхши алоқа боғлаган айрим институтларни санаб ўтади. У, янги техникани жорий қилиш планлари халқ хўжалиги планларидан ўзиб кетиши лозимлигини таъкидлаб ўтади. Институтлар яқин вақтлар ичида 1961 йилга мўлжалланган илмий-текшириш ва конструкторлик ишларининг тематик планларини тузишга киришиб, бу планларни халқ хўжалиги кенгашлари, министрликлар, бошқармалар, корхоналар билан биргаликда муҳокама қилсалар, тўғри иш қилган бўлур эдилар.

Фан ютуқлари ва илғор тажрибани ёйиш ва ишлаб чиқаришга жорий қилиш соҳасида жиддий камчиликлар бор. Ватанимиздаги ва чет эллардаги энг яхши корхоналарнинг илғор тажрибаси, Ўзбекистондаги завод ва фабрикаларда туғилган прогрессив усуллар ҳали ҳам яхши ўрганилмаётир ва ёйилмаётир. Олтинтопган комбинати партия комитети техника билимлари университетини ташкил қилиб, яхши ташаббус кўрсатди. Барча инженерлар, техниклар ва ишчилар ўз билимларини оширишлари зарур.

Маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш, унинг таннархини пасайтириш, меҳнат унумдорлигини оширишга техникани тараққий эттириш туфайли эришиш керак. Бироқ, бир қанча корхоналар ўз планларини, техника-иқтисод кўрсаткичларини яхшилаш топшириқларини бажармаётирлар. Ана шу камчиликларни тугатиш билан бирга, маҳаллийчилик кўринишларига қарши, мамлакатнинг бошқа иқтисодий районларига маҳсулот етказиб бериш планининг бажарилмаслигига қарши қатъий кураш олиб бориш зарур.

Ўзбекистон меҳнаткашлари етти йилликнинг иккинчи йили планини муддатидан илгари бажариш юзасидан юксак социалистик мажбурият қабул қилганлар. Бу мажбуриятларнинг муваффақиятли бажарилишида Иваново, Гурьев ва Тожикистон халқ хўжалиги кенгашлари корхоналари коллективлари билан мусобақа жуда катта аҳамиятга эгадир. Бу мусобақалар улуғ Ватанимиз халқлари ўртасидаги дўстликни янада мустаҳкамлайди.

13 июлда КПСС Марказий Комитети навбатдаги Пленумининг чақирилиши ҳақидаги хабар бутун мамлакатда сиёсий ва меҳнат активлигини янада ошириб юборди. Ўзбекистон инженер-техник интеллигенцияси ва корхоналарнинг новаторлари Пленумни ишлаб чиқариш планларини ва янги техникани жорий қилиш топшириқларини бажаришда катта муваффақиятлар билан кутиб олиш учун маҳкам бел боғлаганлар.

Съезднинг 18 майдаги биринчи ялпи мажлисида М. А. Абдураззоқов докладини муҳокама қилиш бошланди. (ЎзТАГ).

Суратда: мажлислар залида. **А. Горокрит** ва **Б. Фомичев** фотолари. (ЎзТАГ фотохроникаси).

СОВЕТ КОСМИК КЕМАСИ ПАРВОЗДА

Совет космик йўлдош-кемасининг ҳаракати тўғрисида

18 май соат 20 гача Совет йўлдош-кемаси Ер атрофини 59 марта айланиб чиқди.

Йўлдош-кемадан олинаётган телеметрик ахборотлар шуни кўрсатадики, унга ўрнатилган приборлар ва системалар нормал ишламоқда. Команда радиолинияси ишончли ишламоқда. Унинг ёрдамида бортдаги аппаратлар бошқарилмоқда. Қабул қилиш телеметрик станциялари бортдаги ускуналар ишини ҳамда ердан юборилаётган командаларнинг бажарилишини доимий контроль қилишни давом эттирмоқда.

Бортдаги «Сигнал» передатчигининг радиосигналларини кўпгина қабул қилиш пунктлари ишонч билан қабул қилиб олмоқда.

Токнинг кимёвий манбалари ва қуёш батареялари бортдаги приборларни электр қуввати билан нормал таъминламоқда.

Радиотехника ва оптика станциялари йўлдош-кема ҳамда унинг учирувчи ракетаси ҳаракатини кузатишни давом эттирмоқдалар.

Илмий ўлчовлар программаси илгари белгиланган планга мувофиқ муваффақиятли бажарилмоқда ва туталланай деб қолди. Инсоннинг космик фазога учишидаги шароитларни белгилайдиган қимматли маълумотлар олинди. Яқин вақт ичида йўлдош-кемани орбитадан туширишн учун ердан туриб команда берилади.

Одамнинг космик фазога учиш арафаси

Тўрт ярим тонналик, шу вақтгача кўрилмаган катта оғирликда бўлган совет кемаси — Ер йўлдошининг космик фазога муваффақиятли учирилиши ва унинг белгиланган орбитага чиқиб олиши совет фани ва техникасининг галдаги эришган буюк ғалабаларидан биридир.

Бу космик кеманинг учирилиши энг яқин кунларда одамларнинг космик фазога учиш имконияти реал эканлигини исбот қилди. Гарчи бу йўлдош-кема атмосферанинг қалин қатламлари орасига кирганида куйиб кетса ҳам, келажак учун энг муҳим тарафи герметик кабинанинг қанчалик ишончли бўлиши, Ердан берилган командага қараб унинг ажралиши ва ерга туша бошлашидадир.

Эндиги проблема космик кема йўлдошидан ажралиб тушадиган ва одам вақтинча яшаши учун мослаштирилган кабинанинг атмосфера қалин қатламлари орасига кирганда куйиб кетмаслигини таъминлашдан иборатдир. Шундай қилинса, одамларнинг космик фазога учиши ва бехатар ерга қайтиб келиши мумкин бўлади. Кишилик тарихида биринчи Ер сунъий йўлдошини яратишга муваффақ бўлган совет олимларининг инсон учун ясаган герметик кабинанинг Ерга бехатар қайтиб келишига эришишларига ҳам шак-шубҳа йўқдир. Бу эса афсоналарда айтиладиган мўъжиза бўлмасдан, совет олимлари томонидан яратилган реал мўъжизадир.

Бу хил жуда катта оғирликдаги космик йўлдош-кемасининг орбитага чиқарилиши табиатнинг бизга номаълум бўлган янгидан-янги сирларини очишга чақиради ва руҳлантиради. Совет космик кемасининг Ер атрофида айланиб учиб юриши мамлакатимизнинг куч-қудрати қанчалик ўсганлигини бутун дунёга намойиш қилмоқда.

Совет олимлари янгидан-янги кашфиётлар очиш учун чексиз шароитлар яратиб берган жонажон социалистик Ватанимиздан ва бутун муваффақиятларимизнинг илҳомчиси Коммунистик партиядан ғоят миннатдордирлар.

М. ИСМОИЛОВ.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси механика институтининг директори, техника фанлари кандидати.

Ажойиб воқеа

Совет космик йўлдош-кемасининг учирилганлиги ҳақидаги хабарни жуда-жуда қувониб эшитдик. Бундан илгари бир неча марта учирилган ракеталар Иттифоқимизнинг жаҳон халқлари ўртасидаги обрўсини беҳад оширган эди. Буниси янада ажойиб бўлди. Радиодан бу янги хуш хабарни тинглар эканмиз, қалбимиз кун сайин, соат сайин фан оламида янги-янги ғалабларни қўлга киритаётган олимларимизга, уларни шунчалик ижодкор қилиб тарбиялаган Коммунистик партияга меҳр-муҳаббат туйғулари билан лиммо-лим эди.

Биз бу ажойиб космик кеманинг учирилганлиги мамлакатимизнинг ниҳоятда қудратли бўлиб қолганлигини, фан ва техниканинг беҳад юксалганлигини исботловчи далил деб тушунамиз. Шунинг учун ҳам бу воқеа бригадамиз аъзоларининг ғайратига ғайрат қўшиб юборди. Ўша кундан бошлаб бир ғайратга ўн ғайрат қўшиб, ғўза парваришини яна ҳам кучайтирдик. Пахтадан мўл ҳосил етиштириб, Ватанимизнинг қудратига қудрат, шуҳратига шуҳрат қўшишга қарор қилдик.

Жавод КУЧИЕВ,

«Малик» совхози трактор-далачилик бригадаси бошлиғи.

Тинчлик жарчиси

Жаҳонда энг илғор совет фани ва техникаси яна бир катта ғалабани қўлга киритди. Олимларимиз, инженер-техник ходимлар ва ишчиларимизнинг ақл-идроки, ўткир зеҳни ва меҳнати билан яратилган тинчлик йўлдоши — космик кораблнинг учирилиши ҳақидаги хушхабарни эшитиб биз студентлар чексиз қувондик. Бу севинчли дарак бизларни илм-фанга бўлган меҳр-муҳаббатимизни, қизиқишимизни янада жўш урдириб юборди. Тинчлик йўлдош кемасининг учирилиши Совет давлатининг қудрати, фан ва маданиятининг нақадар тараққий этганлигининг ёрқин далилидир.

Тўрт ярим тоннадан ортиқ оғирликдаги бу космик корабль осмонда муваффақиятли парвоз этиб, бутун дунёга «Тинчлик», «Дўстлик» деган сигналларни бермоқда. Биз совет студентлари тинчлик жарчиси космик кораблга оқ йўл тилаймиз. Уни яратган олимларимизга миннатдорчилик билдирамиз.

А. СИДДИҚОВА,
Н. СУЛТОНОВ,
Т. ҲАМДАМОВ,
студентлар.

ХРОНИКА

СССР Олий Совети Президиуми СССР Министрлар Советининг таклифига мувофиқ, СССР Министрлар Совети ҳузуридаги атом энергиясидан фойдаланиш бош бошқармасини СССР Министрлар Советининг атом энергиясидан фойдаланиш давлат комитетига айлантирди.

Телевизор экранида

20 МАЙДА

19.30. Мактаб ўқувчилари учун ўзбек тилида «Имтиҳонлар яқинлашмоқда» деган эшиттириш.

19.45. Халқаро масалалар юзасидан рус тилида эшиттириш.

20.00. Сўнгги ахборот.

20.20. «Ўзбек халқ чолғу асбоблари» циклидан «Ғижжак» деган эшиттириш.

20.50. Ўзбек тилида «Озарбайжон хотиралари» деган адабий эшиттириш.

21.10. Ҳужжатли фильм — «Гуллаётган Грузия».

22.10. Рус тилида А. Корнейчук ижодига бағишланган адабий эшиттириш.

Қисқа сатрларда

◆ **Бўка.** Қорабоғ қишлоғидаги Ленинск пахта пункти ишчи-хизматчилари учун яқинда 24 та уй-жой ва 220 кишига мўлжалланган 4 та ётоқхона бинолари қурилиб, фойдаланишга топширилди.

Т. Шоқосимов.

◆ **Гулистон.** «Социализм» совхозининг марказий посёлкасида янги аптека очилиб, ишга туширилди. Энди посёлка аҳолиси зарур дори-дармонларни ўз аптекасидан топа олади.

Т. Маматқулов.

◆ **Оржоникидзе.** Қўйлиқ қишлоғида яқинда янги, 39-автобаза ташкил этилди. Бу автобаза ихтиёридаги 250 та автомашина шаҳардаги йирик қурилишлар учун қум, шағал ва тош етказиб беради.

А. Эгамназаров.

◆ **Тошкент.** Туркман марказий бозорида яқинда Фрунзе район ошхоналар трестининг 7-ошхонасига қарашли ярим фабрикатлар ва кулинария маҳсулотлари магазини очилди. Унда кенг ассортиментда ярим фабрикат ва кулинария маҳсулотлари сотилмоқда.

Х. Сотволдиев.

ЮКСАК ДОИРАДАГИ КЕНГАШНИНГ ЎТКАЗИЛМАЙ ҚОЛИШИГА АҚШ ҲУКУМАТИ ЖАВОБГАРДИР

Бутун совет халқи ва прогрессив инсоният Н. С. Хрушчев баёнотини қизғин маъқулламоқда

Область колхозларида ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг Парижда қилган баёноти юзасидан кўпминг кишилик митинглар бўлиб ўтаётир. Суратда: Янгийўл районидаги «Партия XIX съезди» колхозининг иккинчи бригадасида бўлган митингда колхоз партия ташкилотининг секретари ўртоқ Қосим Алимов нутқ сўзламоқда. **Қ. Розиқов** фотоси (ЎзТАГ фотохроникаси).

Олимларимизнинг қаҳр-ғазабга тўлган овози

Ўзбекистоннинг илмий жамоатчилиги жосуслик ва қўпорувчилик ишларини АҚШ давлат сиёсати деб сурбетларча эълон қилган ҳамда тўрт буюк давлат ҳукуматлари бошлиқларининг Парижда бўладиган кенгашини барбод қилмоқ учун бутун жон-жаҳдлари билан ҳаракат қилган Америка империалистларига қаҳр-ғазаб билан лаънат ўқимоқдалар.

18 майда Ўзбекистон Фанлар академияси президиумининг конференц-зали шу академия илмий ташкилотларининг намояндалари билан тўлган эди. Булар орасида Ўзбекистоннинг танигли олимлари — кимёгарлар, биологлар, геологлар, физиклар, математиклар, тарихчилар, юристлар бор эди. Бу ерда митинг бўлди. Митингни академия партия ташкилотининг секретари, техника фанлари кандидати А. З. Зоҳидов очди.

Академиянинг вице-президенти И. М. Мўминов Америка ҳарбийларининг иғвогарлик хатти-ҳаракатлари тўғрисида ахборот берди.

— Биз ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг тўрт буюк давлат бошлиқларининг дастлабки кенгашида берган баёнотини қизғин қўллаб-қувватлаймиз. Бу баёнотда барча совет кишиларининг фикр-туйғулари ифода қилинган,— деди ўз сўзида академиянинг корреспондент аъзоси юридик фанлари доктори О. Э. Эшонов. Халқаро ҳуқуқнинг элементар қонунларини сурбетларча бузаётганлар билан музокаралар олиб бориш мумкин эмас. Биз тинчликни тилаб олмаймиз, балки уни талаб қиламиз ва бутун дунёда унинг узил-кесил тантана қилганига қадар кураша берамиз.

Академиянинг корреспондент аъзоси, техника фанлари доктори профессор М. Є. Визгага сўз берилади. Юксак доирада бўладиган учрашув, деди у, жаҳондаги барча халқлар кутган натижаларга олиб келмади. Бунинг учун совет давлатига нисбатан босқинчилик сиёсати эълон қилган кишилар шарманда бўладилар ва жавобгарлик ана шуларнинг устига тушади. Америка Қўшма Штатлари мамлакатимиз территорияси устида иғвогарлик учишлардан воз кечмоқлари лозим. Акс ҳолда Совет Иттифоқи жавоб тариқасида чоралар кўради.

— Ўтган якшанба куни космик йўлдош-кеманинг учирилганлиги ва унинг совет олимлари олдиндан белгилаб чиққан ҳисоблар асосида ҳаракат қилаётганлиги, — деди академиянинг корреспондент аъзоси, Тошкент обсерваториясининг директори, физика-математика фанлари доктори В. П. Шчеглов, — совет давлатининг куч-қудратидан далолат беради. Космосни бўйсундириб, коммунизм барпо этаётган биз совет кишиларини ҳеч қандай иғвогарликлар билан қўрқитиш мумкин эмас. Биз тинчлик позициясида қатъий турибмиз ва буюк тинчлик иши манфаатларига амал қилган ҳолда халқаро кескинликни юмшатиш учун бундан буён ҳам ҳамма чораларни кўраверамиз.

Митингда филология фанлари кандидати, Тил-адабиёт институтининг директори А. П. Қаюмов ҳам нутқ сўзлади.

Митинг қатнашчилари якдиллик билан қабул қилган резолюцияда Н. С. Хрушчевнинг баёнотини маъқуллаб, ишонтириб айтадиларки, Ўзбекистон олимлари Ватанимиз қудратини мустаҳкамлаётган ҳамда бутун ер юзидаги инсониятга прогресс келтираётган совет фанини янада кўпроқ юксалтирмоқ учун ўзларининг бутун куч-ғайратларини ва билимларини сарфлайдилар.

(ЎзТАГ).

Айбдор ким экани жаҳонга аён

Америка сомолётининг шу йил 1-Майда Ватанимиз чегарасини душманлик билан бузиб кирганлиги ҳақидаги хабар ҳаммамизнинг қаттиқ ғазаблантирди. Бутун совет кишилари сингари колхозимиз аъзолари ҳам бу жосуслик ҳаракатини халқаро аҳволни янада кескинлаштириш, мустаҳкам тинчлик ишига футур етказиш мақсадида қилинган пасткашлик деб баҳоламоқдалар.

Бироқ Америка империалистлари, Қўшма Штатларнинг давлат арбоблари тинчликсевар халқларнинг орзу-умидлари билан ҳисоблашмай иш кўрмоқдалар. Улар борган сари жаҳон халқлари олдида бебурт бўлиб қолаётган бўлсалар ҳам совуқ муносабатлар урушини тобора кескинлаштирмоқдалар. Баралла айтиш керакки, энди жаҳон халқлари мустаҳкам тинчлик ўрнатиш ишига кимлар тўсқинлик қилаётганини яхши тушуниб олдилар.

Юксак доирадаги кенгаш очилиш арафасида Америка давлат арбоблари бундан буён ҳам ўз самолётларини жосуслик мақсадларида бошқа давлатлар территориясига учиравериш ниятида эканлигини юзсизларча баён қилдилар. Ҳукуматимизнинг бошлиғи ўртоқ Никита Сергеевич Хрушчев бундай вазиятда ўтказилган кенгашнинг ҳеч қандай натижа бермаслигини назарда тутиб, бу кенгашда қатнашмаслик маъқул, деб баёнот берди. Шунинг билан бирга у ўз баёнотида, агар Америка давлат арбоблари бундан буён ҳам Совет Иттифоқи территориясига ўз самолётларини учиравериш ҳақидаги фикрларидан қайтсалар, бу фикрларининг тамоман нотўғри ва тинчлик учун хавфли эканини ўзлари тан олсаларгина юксак доирадаги кенгаш ишини давом эттириш мумкин, деб айтди. Биз ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг бу фикрини, шунингдек АҚШ империалистлари бизга қарши жосуслик ишларини давом эттира берсалар уларга қарши зарур чоралар кўришга тайёр эканимиз ҳақидаги фикрини тўла қувватлаймиз.

М. ИСМОИЛОВ,

Оржоникидзе районидаги Свердлов номли колхознинг раиси

Халқлар лаънатлайди

Кейинги вақтларда халқаро муносабатлардаги «совуқ уруш»лар музи бир мунча эриб, давлатлар ўртасидаги алоқалар анча жонлана бошлаган эди. Лекин Ғарбдаги айрим капиталистик давлатлар, хусусан Америка Қўшма Штатларининг ҳарбийларига халқаро муносабатлардаги аҳволнинг нормаллашаётганлиги, афтидан, маъқул бўлмаганга ўхшайди. Шунинг учун ҳам Америка ҳарбий разведка самолёти меҳнаткашларнинг умумхалқ байрами — 1 Май куни мамлакатимизнинг мусаффо осмонига ўғриларча бостириб кирди. Бу чақирилмаган «меҳмон» қилмишига яраша жазоланди. Американлик корчалонлар аввалига бу фактни инкор этиш, учувчининг боши айланиб, кўзи тиниб кетиб қолибди, бу ҳарбий самолёт эмас, балки об-ҳавони ўрганаётган, илмий мақсадлар учун учирилган самолёт эди, деб ўзларини оқлашга ҳаракат қилдилар. Совет давлати уриб туширилган самолёт қолдиқларини, ундаги приборлар, асбоб-ускуналарни кўпчиликка намойиш қилиб кўрсаткач, учувчининг тирик қолганлиги ва жосуслик қилганлигини ўз бўйнига олганлиги айтилгач, Америка сиёсатдонлари бутун дунё жамоатчилиги олдида шармондаю-шармисор бўлдилар. Ўзини ҳурмат қилган киши айбини бўйнига олиши ва кечирим сўраши зарур эди. Афсуски бундай бўлмади. Бунинг устига АҚШ давлат секретари Гертер ва ҳатто президент Эйзенхауэрнинг ўзи Америка самолётининг Совет Иттифоқи осмонига бостириб кириши илгаритдан планлаштирилган эди ва бундан кейин ҳам шундай бўлаверади, деб очиқдан-очиқ айтди. Бундан ҳам сурбетлик бўладими, ахир!

Совет ҳукуматининг бошлиғи ўртоқ Н. С. Хрушчев Англия, Франция ва АҚШ давлат бошлиқларига берган баёнотида Ғарб давлатларининг етакчи ва раҳбар кучи бўлган Америка Қўшма Штатлари Совет Иттифоқига қарши қаратилган душманлик сиёсатини давлат сиёсати, деб очиқдан-очиқ айтаётган бир пайтда тўрт давлат бошлиқларининг кенгашини ўтказиб бўлмайди ва унда ягона бир фикрга келиш мумкин эмас, деб таъкидлади. Юксак доирадаги кенгашнинг бўлмай қолганлигига ва халқларнинг ундан кутган умиди рўёбга чиқмаганлиги учун Америка Қўшма Штатлари айбдордирлар. Бутун дунёдаги тинчлик тарафдорлари бунинг учун АҚШ сиёсатдонларини лаънатлайдилар.

У. УСМОНОВ,

Тошкент транспорт машинасозлиги заводи қуюв цехининг ишчиси.

АҚШ ПОЗИЦИЯСИ МУЗОКАРАЛАР ОЛИБ БОРИШ ЙЎЛИНИ ХАВФ ОСТИДА ҚОЛДИРМОҚДА

ВАРШАВА, 17 май (ТАСС). Халқ Польшасининг меҳнаткашлари Америка Қўшма Штатларининг агрессив сиёсатидан чексиз ғазабланмоқдалар. Бу сиёсат музокаралар олиб бориш йўлида жиддий ғов бўлмоқда.

Тўрт буюк давлат бошлиқларининг дастлабки учрашувида Н. С. Хрушчев томонидан қилинган баёнотни марказий ва вилоят газеталарининг ҳаммаси ўзларининг биринчи саҳифаларида босиб чиқардилар. Газеталар: «Битимга эришиш истаги бўлмаса, музокаралар олиб бориш мумкин эмас», «АҚШ позицияси музокаралар олиб бориш йўлини хавф остида қолдирмоқда», «Кенгашда олиб бориладиган музокараларнинг муваффақиятли ўтмоғи учун ана шу кенгашда қатнашадиган ҳукуматлар ошкора ва ҳалол сиёсатни амалга оширмоқлари зарур» деган сўзларни сарлавҳаларда уқтириб ўтмоқдалар.

«Дзенник людови» газетаси америка жосус самолётининг СССР чегараларини бузганлиги агрессия ҳаракати эканлигини таъкидлаб, бундай деб ёзади: АҚШ ҳукумати ўз қуролли кучларининг иғвогарлик ҳаракатларини қораламоғи ҳамда бевосита айбдорларни жавобгарликка тортмоғи лозим.

Газета шу нарсани уқтириб ўтадики, СССР ҳукумати халқаро кескинликни юмшатиш ва тинчлик ишини мустаҳкамлаш йўлида куч-ғайрат сарфлашдан воз кечаётгани йўқ. СССР ҳукумати ўз мамлакатларининг сиёсатлари учун жавобгар бўлган кишилар Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик мамлакатларга нисбатан агрессив йўл тутиб, ўз зиммаларига қандай жавобгарлик олганликларини таҳлил қилиб чиқишлари учун юксак доирада ўтказиладиган учрашувни 6—8 ойга кечиктиришни таклиф қилмоқда.

ЎРИНЛИ ВА ТЎҒРИ ЖАВОБ

ТОКИО, 17 май. (ТАСС). Япония халқи Америка Қўшма Штатларининг Совет Иттифоқига қилган иғвогарлик ҳаракатини ғоят қатъият билан қораламоқда. Мана шу сабабдан ҳам тўрт буюк давлат бошлиқларининг дастлабки учрашувида СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрушчев қилган баёнот Япония жамоатчилиги томонидан астойдил қўллаб-қувватланмоқда.

Япония тинчлик комитетининг раиси профессор Хирано ТАСС мухбири билан суҳбатда бундай деди: Мураккаб халқаро проблемаларни ҳал этишга киришишда самимий муносабатда бўлиши ҳамда халқаро кескинликни юмшатиш йўлидаги интилишини исботлаб бермоғи зарур. Бироқ, фактлар ва хусусан Америка жосус самолётининг Совет Иттифоқи осмонига юборилиши Америка Қўшма Штатлари жаҳондаги вазиятни яхшилаш ниятида эмасликларини кўрсатиб турибди.

Япония социалистик партиясининг бош секретари Эда бундай деди: «Локхид У-2» самолёти муносабати билан Америка Қўшма Штатларининг тутган позицияси Япония халқида жуда кўнгилсиз таассурот қолдирди. Америка иғвогарлигининг бевосита объекти бўлган совет халқида эса бу иғвогарлик тағин ҳам кўпроқ ғазабланиш туғдирди. Эда дедики, тинчликни талаб қилаётган бутун жаҳон жамоатчилиги олдида «Қўшма Штатлар ўз йўлини ўзгартирмоғи лозим». Ўз томонимиздан, деди у, «Локхид У-2» типидаги америка самолётларининг Япония территориясидан олиб кетилишини қатъий талаб қиламиз.

Биз, деб ёзади «Акахата» газетаси бош мақолада, японларнинг фикр-туйғусини ифодалаб, бош министр Хрушчев тутаётган позицияни қатъий суратда қўллаб-қувватлаймиз. Унинг Парижда берган баёноти Америка ҳукуматининг босқинчилик ҳаракатига жуда ўринли ва тўғри жавобдир.

Н. С. ХРУШЧЕВ МУЗОКАРАЛАР ОЛИБ БОРИШ ЙЎЛИНИ КЎРСАТИБ БЕРДИ

БУХАРЕСТ, 18 май. (ТАСС). «Скинтейя» газетаси бугунги редакцион мақолада Н. С. Хрушчевнинг Париждаги дастлабки учрашувда берган баёнотини шарҳлаб чиққан.

Газета, Совет ҳукумати бошлиғи музокара олиб боришнинг мавжуд йўлини равшан кўрсатиб берди, деб ёзади.

Бошқа социалистик мамлакатларнинг халқлари сингари румин халқи ҳам Совет ҳукуматининг мустаҳкам тинчликни таъминлашга қаратилган чуқур принципиаллик ва самимий ғамхўрлик билан суғорилган адолатли сиёсатини зўр қатъият билан қўллаб-қувватлайди. Бизнинг мамлакатимиз ва халқимиз Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик мамлакатлар билан бирга халқаро кескинликни юмшатмоқ учун, бутун дунёда мустаҳкам тинчликни таъминламоқ учун бундан буён ҳам қўлидан келган ҳамма чораларни кўра беради.

ЭЙЗЕНХАУЭР ЛИССАБОНГА ЖЎНАБ КЕТДИ

ПАРИЖ, 19 май. (ТАСС). АҚШ президенти Эйзенхауэр бугун самолётда Париждан Лиссабонга жўнаб кетди. Бу ерда у расмий визит билан бир кун бўлади.

Редактор: З. ЕСЕНБОЕВ.

Тошкентнинг томоша залларида

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА— 20/V да **Дилором.** СССР халқ артисти **Саодат Қобилова** ва Ўзбекистон ССР халқ артисти **Саттор Ярашев** қатнашади. Дирижёр — СССР халқ артисти **Мухтор Ашрафий,** 21 /V да **Оққуш кўли.**

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА— (қишки бино) — 20/V да **Гамлет,** 21/V да **Фурқат.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА —(қишки бино) — 20/V да **Равшан ва Зулхумор,** 21 /V да **Хоразм эртаси.**

Иккинчи баҳор—«ВАТАН» (ўзбек тилида эрталаб соат 9-40 минут, кундуз 1, 5 ва кеч 8-40 минутда), (рус тилида эрталаб 11-20 минут, кундуз 3, кеч 7 ва 10-20 минутда), «МИР» (эрталаб 10, кундуз 12 ва кеч 10 да).

Очилган қўриқ (2-серия) — «ДРУЖБА» (2-залда кундуз ва кечқурун), НАВОИЙ номли (кеч 6 да), «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз 1 ярим, кеч 8 ярим ва 10-15 минутда), НАВОИЙ номли (ёзги, кеч соат 8-40 минут ва 10-20 минутда), ТЕЛЬМАН номли (кеч 10 яримда).

Фронтдан хатлар—«ЎЗБЕКИСТОН» (эрталаб 11-45 минут, кундуз 3-15 минут ва кеч 6-45 минутда), «ДРУЖБА» (эрталаб 11, кундуз 3 ва кеч 7 да), СТЕПАН РАЗИН номли (кеч 10 яримда), «УДАРНИК» (кеч 9 ва 10 яримда).

Иккинчи баҳор — «ФЕСТИВАЛЬ» (кеч соат 9 да), **Шўх қайрилишлар** (кеч 10-45 минутда).

Актёрнинг севгиси — НАВОИЙ номли (кундуз соат 12, 2, 4 ва кеч 10 да), «СПУТНИК» (кундуз 1,3, кеч 7 ва 9 да), «ВАТАН» (ёзги, кеч 10 яримда).

Турли тақдир — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

21 ва 22 майда

ЎЗБЕКИСТОН САНЪАТ УСТАЛАРИ

концерти

Концертда: Ўзбекистон ССР-да хизмат кўрсатган артистлар **Коммуна Исмоилова, Қундуз Миркаримова, Эргаш Шукруллаев, Карим, Алиев,** Жаҳон ёшлар фестивали лауреатлари **Клара Жалилова, Фозил Харротов, Ғафур Иноғомов,** Радио ва телевидение бошқармаси солисти **Карим Мўминов,** филармония солистлари **Неъмат Қулабдуллаев, Тоштемир Шарипов, Раббим Ҳамдамовлар** қатнашади.

Концерт кеч соат 9 да бошланади. Билетлар кундуз соат 12 дан сотилмоқда.

Тошкент шаҳридаги

2-БОЛАЛАР ИНФЕКЦИОН КАСАЛХОНАСИГА

санитаркалар керак

Адрес: Турккўрғон кўча, 30-уй.

«ТАШПРОДМАШ» ЗАВОДИГА

инженерлар, конструкторлар, технологлар, токарлар, инструментчи слесарлар, ёрдамчи ишчилар

КЕРАК

Адрес: Островная кўча, 13-уй (3-трамвайнинг «Ассакинская» **остановкаси). Телефон** — 35-442.

ОТА- ОНАЛАР ВА ЎҚУВЧИЛАР ДИҚҚАТИГА!

БАРЧА РАЙОН ВА ҚИШЛОҚ МАКТАБЛАРИДА

1960/61 ўқув йилига

ДАРСЛИКЛАР СОТИЛМОҚДА

Дарсликларнинг тўла комплектини ўз вақтида сотиб олинг!

Тошкент область матлубот союзининг китоб бўлими.

ТОШКЕНТ ШАҲАР ГРАЖДАНЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Енгил автомобилларнинг 2-автобазаси ҳузурида

ЕНГИЛ АВТОМОБИЛЛАРНИ ИЖАРАГА БЕРИШ КОЛОННАСИ ОЧИЛГАН

Мурожаат учун адрес: Фрунзе район, Раҳимов станцияси (54-разъезд), Енгил автомобиллар 2-автобазаси, Телефон 50-275.

Ҳамза кўчаси, 61-уйда турувчи **Тўлқин Йўлдошевнинг** шу уйда турувчи Ҳамида Ғиёсовадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Октябр район, 2-участка халқ судида кўрилади.

Чилонзор массив, 8-уй, 14-квартирада турувчи **Людмила Григорьевна Скомороховани**нг Мало-Бешагачеокая кўча, 34-уйда турувчи Геннадий Александрович Скомороховдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Фрунзе район, 2-участка халқ судида кўрилади.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («Ташкентская правда») — орган Ташкентского обкома и горкома Коммунистической партии Узбекистана, областного и городского Советов депутатов трудящихся.

Редакциямизнинг адреси: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26. РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИ НИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: коммутатор — 26334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 140 Пропаганда бўлими — 34808, 136. Совет қурилиши бўлими — 136. Адабиёт ва санъат бўлими — 29040, 135. Қишлоқ хўжалик бўлими — 29040, 135. Саноат ва транспорт бўлими, Маданият бўлими — 34048, 132. Хатлар бўлими — 34048, 156. Маҳаллий ахборот бўлими—29040, 50. Секретариат—34808, 115. Эълонлар бўлими—28142.

Р. 02683. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. А. 1599.